

Debreceni Egyetem
Agrár - és Műszaki Tudományok Centruma
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar
Gazdasági - és Agrárinformatikai Tanszék
Tanszékvezető: habil Dr. Herdon Miklós

**Kutyafajták helyzete a magyar mezőgazdaságban és vadgazdálkodásban -
bemutatásuk egy honlapon keresztül**

**The state of dog species in the Hungarian agriculture and wild farming –
presented in a webpage**

Készítette:

Domján Brigitta

Informatikus agrármérnök jelölt

Konzulensek:

Dr. Várallyai László

egyetemi adjunktus

Dr. Kozák Lajos

egyetemi tanársegéd

Debrecen
2008

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	1
I. Bevezetés.....	3
II. Agro-dog	5
1. Anyag és módszer.....	5
1.1. Módszerek.....	5
1.2. Anyag	5
2. Honlap felépítése	6
2.1. Weblap alapjai	7
2.2. Adatbázis.....	13
2.2.1. A fajta tábla ismertetése	14
2.2.2. A fajta_leiras tábla bemutatása.....	14
2.2.3. Az eu_korkep tábla szerkezete	15
2.2.4. Az eu_kutyak tábla struktúrája.....	15
2.2.5. Az alkalmazas tábla szerkezeti felépítése.....	16
2.3. PHP	16
2.4. Díszítő elemek	17
2.5. Fejlesztői környezet, lehetőségek	19
3. Kutyafajták	20
3.1. Bevezető.....	20
3.2. A kutya bemutatása.....	22
3.3. Alkalmazás.....	25
3.3.1. Őrző – védő	25
3.3.2. Terelő – pásztor	26
3.3.3. Magyar fajták.....	27
3.3.4. Vadász	28
3.4. Keverékek	29
3.5. Fajtaleírás, standard, FCI	30
3.6. Kutyás társaságok alakulása Magyarországon.....	31
3.7. Saját tapasztalatok és következtetések.....	32
3.8. Kutyafajták helyzete a magyar mezőgazdaságban.....	34
3.9. Kutyafajták helyzete a vadgazdálkodásban	35

3.9.1. Vadgazdálkodási körzetek.....	36
3.9.1.1. Duna-Tisza-közi és tiszántúli apróvadas	37
3.9.1.2. Északi-középhegységi nagyvadas.....	38
3.9.1.3. Közép-magyarországi táj.....	39
3.9.1.4. Dél-nyugat dunántúli nagyvadas	39
3.9.1.5. Dunántúli-középhegységi nagyvadas	40
3.9.1.6. Kisalföld-alpokaljai táj	40
3.10. EU- körkép.....	41
III. Jövőbeli elképzelések	41
IV. Összefoglalás.....	43
Irodalomjegyzék	45

I. Bevezetés

Diplomadolgozatomban egy olyan – általam készített – honlapot mutatok be, amely olyan kutyafajtákról szól, melyeket a magyar mezőgazdaságban és vadgazdálkodásban használnak, illetve használhatnának.

A kutya téma nem áll messze tőlem, régebben kutyatulajdonos voltam, sajnos a jelenlegi lakókörnyezetemben nem tudnék megfelelően gondoskodni egy állatról, így jelenleg csak nagyszüleimnél van egy keverék, mely részben az enyém. Évek óta megrögzött kutyabarát vagyok, természetesen voltak kedvenc fajtáim, de e dolgozat írása során olyan sok fajtát ismertem meg, hogy ezek száma bővült.

A diplomadolgozat tárgyának ötlete egy ismeretterjesztő filmből jött, amely a kutya őséről, rokonairól, tulajdonságairól és különböző kutyafajtákról szólt. Az ausztrál juhászkutyát külföldön arra is használják, hogy megállapítsa, a tehén vemhes-e vagy sem. Amennyiben igen, akkor a kutya leül az adott jószágnál, így jelezve gazdájának. A tehén körülbelül 8-12 óráig termékeny havonta. Egy tapasztalt tehéntenyésztő csak az esetek felében ismeri fel a termékeny tehenet, de a példában említett ausztrál juhászkutya 90%-os bizonyossággal képes felismerni a termékenység jeleit és jelzi azt. Ezzel a tejipar közel 300 millió dollárt tud megspórolni évente (Kutya ABC, 2004).

A megbízhatóságát tekintve, akár 100%-os is lehet, hiszen a kutyák szaglása sokkal kifinomultabb az emberénél. Innen jött az ötlet, hogy egy olyan dolgot szeretnék készíteni, mely olyan kutyafajtákról szól, melyeket hazánkban is használnak vagy használhatnának.

Mivel informatikus agrármérnök jelölt vagyok, így a fontosabbnak vélt kutyafajtákat egy honlapon szeretném bemutatni. A mai weblapok többsége inkább díszes, mint tartalmas. Nekem egy olyan honlap volt az elképzelésem, amely nem inkább a külsőre, hanem a belsőre helyezi a hangsúlyt. Még manapság is elterjedt a táblázatos szerkezet egy oldal felépítésénél, vagy keretes szerkezet kialakítása. Elterjedőben van a „div” tagos elrendezés is. Ez a módszer azonban számomra nem biztosított annyi lehetőséget, mint a keretes megjelenítés. Ez utóbbit már évek óta használom. A kihívást számomra az jelentette, hogy egy adatbázisra épülő

honlapot készítsek el, PHP segítségével. Az oldal kinézetét a CSS-stíluslapokkal oldottam meg.

A dolgozat második részében a kutyát szeretném bemutatni. Kialakulásáról, tulajdonságairól szól az adott fejezet. Kitérek a fajtatiszta és a keverékek közötti különbségekre, illetve hasonlóságokra. Nagyon sok fajtája létezik, melyeket különböző területeken, különféle célokra használnak fel. Az effajta csoportosításokat bővebben is kifejtem az adott fejezetekben. Megemlítek kutyával foglalkozó szervezeteket, amelyek idehaza és külföldön nagy jelentőséggel bírnak. A másik általam végzett csoportosítás az Európai Unió országokban lévő őshonos kutyafajták. Ilyen csoportosítással nem találkoztam egyik kutyákkal foglalkozó honlapon sem. Az adott fejezetben látható egy grafikon, mely jól mutatja, hogy mely országokban sok az őshonos kutya. A 3.7. fejezetben pedig, a saját tapasztalataimat, illetve kutatómunkáimat szeretném ismertetni.

II. Agro-dog

Az Agro-dog egy általam kitalált elnevezés. A honlap jól mutatja az oldal jellegét: tartalmaz agráros és informatikai részt is. Nézegetve kutyákkal foglalkozó honlapokat, mondhatni szinte mindegyik ugyanolyan. Vannak olyanok, amelyek hasonlóak az általam készítettéhez, mégis úgy gondolom, hogy az én oldalam kicsit más szempontból közelíti meg a kutyákat. A legfontosabb szempont, hogy leginkább azokra a kutyafajtákra összpontosítottam, amelyeket idehaza alkalmaznak, illetve lenne lehetőség az alkalmazásukra.

1. Anyag és módszer

1.1. Módszerek

A weblap készítése során olyan alkalmazásokat, módszereket használtam, amelyeket tanulmányaim során ismertem meg és sajátítottam el. A „html” alapjait már korábban ismertem, saját honlapot is készítettem. A diplomadolgozat készítése során szükséges volt egy olyan weblap készítésére, amely nemcsak „html-elemekből” áll, hanem adatbázisra, és PHP-ra épül. Az adatbázis elkészítésére többféle program áll ma rendelkezésünkre. Egy adatbázis elkészítése előtt fontos átgondolnunk, hogy milyen táblákra van szükségünk, és azon belül mely mezőkre. A PHP-t szintén tanulmányaim során ismertem meg. A weblap fejlesztése alatt leginkább lekérdezéseket alkalmaztam. A honlap díszítését a CSS-stíluslapokkal oldottam meg.

1.2. Anyag

A számítógépen való elkészítés, majd localhost-on való tesztelés után egy ingyenes tárhelyre töltöttem fel a weblapot. Az ingyenes tárhelyre regisztráció szükséges, ahol meg kell adnunk leendő honlapunk elnevezését, ami később a címe lesz; illetve szintén meg kell adni a felhasználónevünket és a jelszót. Ezután egy visszaigazoló e-mailt kapunk. Az ingyenes tárhelyre való belépés után egy PHPMyAdmin felületen elkészíthetjük az adatbázisunkat, és akár importálhatjuk is azt. A www.fw.hu esetén a szerver, amelyhez csatlakozunk az „sql”, a felhasználónevünk, amit megadtunk a jelszót pedig, generálás során a „freeweb” oldal bocsátja rendelkezésünkre. Az adatbázis neve egyben a felhasználónevünk is lesz. A

tárhelytől kapunk egy ftp-elérést is, ahol feltölthetjük weblapunk további elemeit. Ftp-feltöltésre a Total Commander belső megoldása is lehetőséget biztosít, de én a Core FTP Lite programot használtam. Az általam fejlesztett weboldal címe:

<http://agrodog.fw.hu>

2. Honlap felépítése

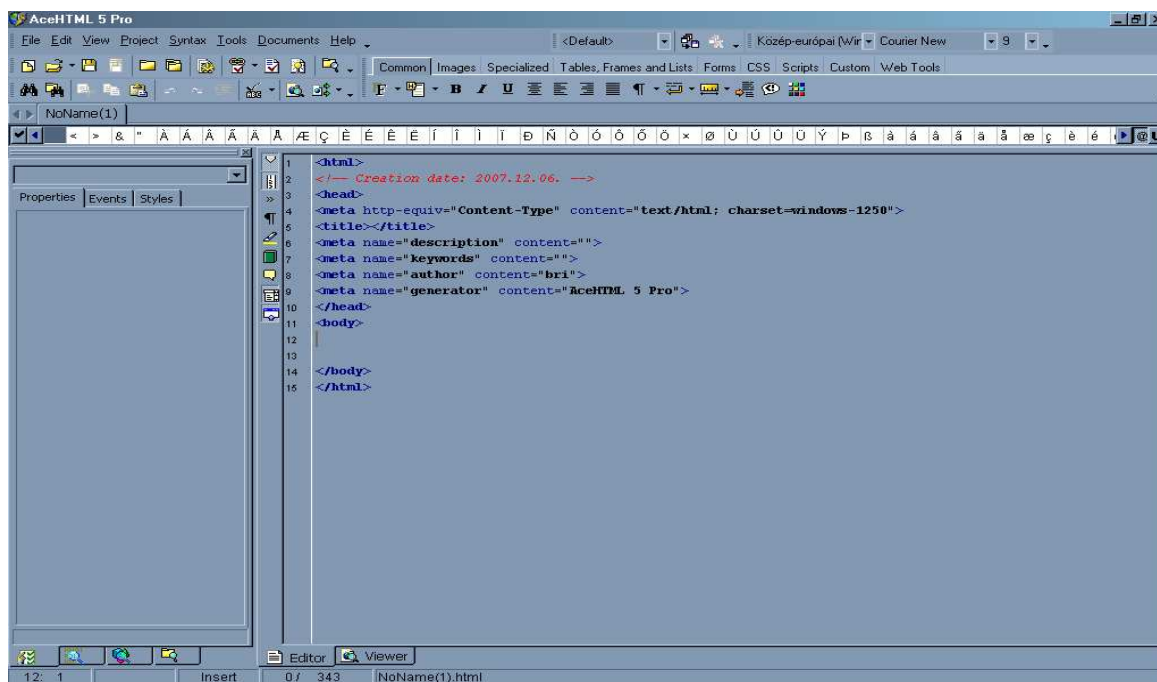
Mint minden honlap, ez is a HTML nyelvre épül. „A HTML (HyperText Markup Language) nyelv egy olyan jelölő nyelv, amelynek segítségével a tervezők platformoktól független dokumentumokat tudnak létrehozni. A HTML egy sor olyan szabályt (szintaxist) ír elő, amelyek betartásával a tervezők olyan dokumentumokat készíthetnek, amelyeket különböző hardvereken és operációs rendszereken futó különböző alkalmazások is megértenek” (JAMSA, 1996). A HTML nem programozási nyelv, hanem leírásokat használó jelölő nyelv.

Nagyon sok weblapszerkesztő program áll ma rendelkezésünkre, mégis én egy olyan programmal készítettem a honlapomat, amelyet tanulmányaim során megismerhettem, ez az *AceHTML 5 Pro*. Természetesen van újabb verziója is, mégis az 5-ös mellett maradtam, mert megbízhatóbb és 3 év után már alap szinten tudom kezelni.

A program első ránézésre bonyolultnak tűnik, ám sokadik használatra már otthonosan lehet mozogni benne. Készíthetünk vele „html”, „xhtml”, „javascript”, „css”, „xml”, „txt”, „php”-típusú fájlokat is. Leginkább „html” és „css”-típusú fájlokat alkalmaztam. Célszerű a program könyvtárába készíteni egy könyvtárat, ahova a fájlokat mentjük. A „Tabs bar”-on szinte minden azonnal elérhető, ezzel is elősegítve azt, hogy ne kelljen a felhasználónak sok parancsot begépelnie. A „Common” fülön található a szöveg formázásának, elhelyezésének lehetőségei, valamint a sortörés is. Az „Images” résznél képet szúrhatunk be. A „Specialized” fülről alkalmazhatjuk a belső és külső linkeket, illetve akár háttér zenét is használhatunk az egyes „html” oldalakon. A „Tables, Frames and Lists” rész, ahogy az elnevezése is mutatja, táblázatokat, frame-eket és listákat készíthetünk. A frame esetében annyi átgondolás szükséges, hogy milyen és mennyi részre szeretnénk osztani a „html”-t. Fontos előtte elmenteni néhány „html”-t, hogy ezeket az egyes frame-kbe be tudjuk linkelni. A „Form” fül lehetőséget ad gombokat, szövegrészeket, check,- list, - comboboxokat létrehozni. A „Script” résznél különféle beépített javascriptekből válogathatunk, amelyek olyan funkciókat láthatnak el,

mint szöveg különféle effekttel való ellátása, óra és idő mutatása, számológép használata, képek animálása.

A „Properties” részben megadható egy-egy „html” tulajdonsága, míg az „Event” fülön eseményeket adhatunk meg. Természetesen stílust is alkalmazhatunk a „Style” fül alatt, mely megannyi lehetőséget biztosít számunkra (1. ábra).

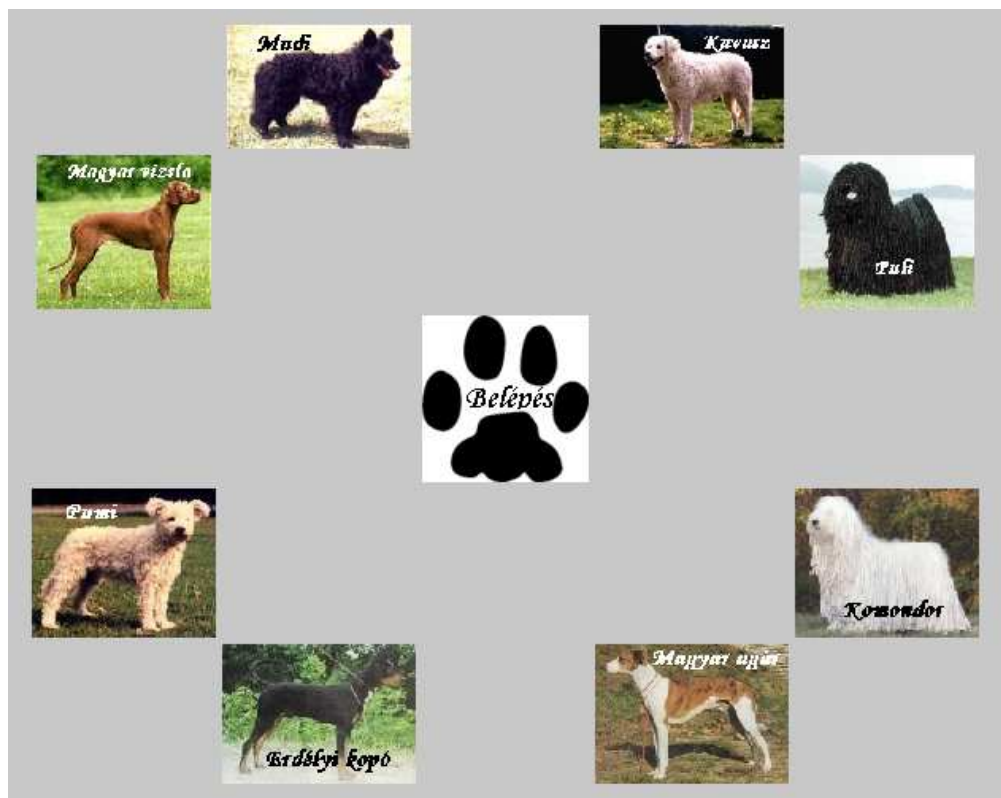

1. ábra: AceHTML 5 Pro felépítése

2.1. Weblap alapjai

Minden honlap alapja az „index.html”. Ezt a „html”-t kell feltölteni egy webszerverre, ha azt akarjuk, hogy az Interneten is látható legyen az oldalunk.

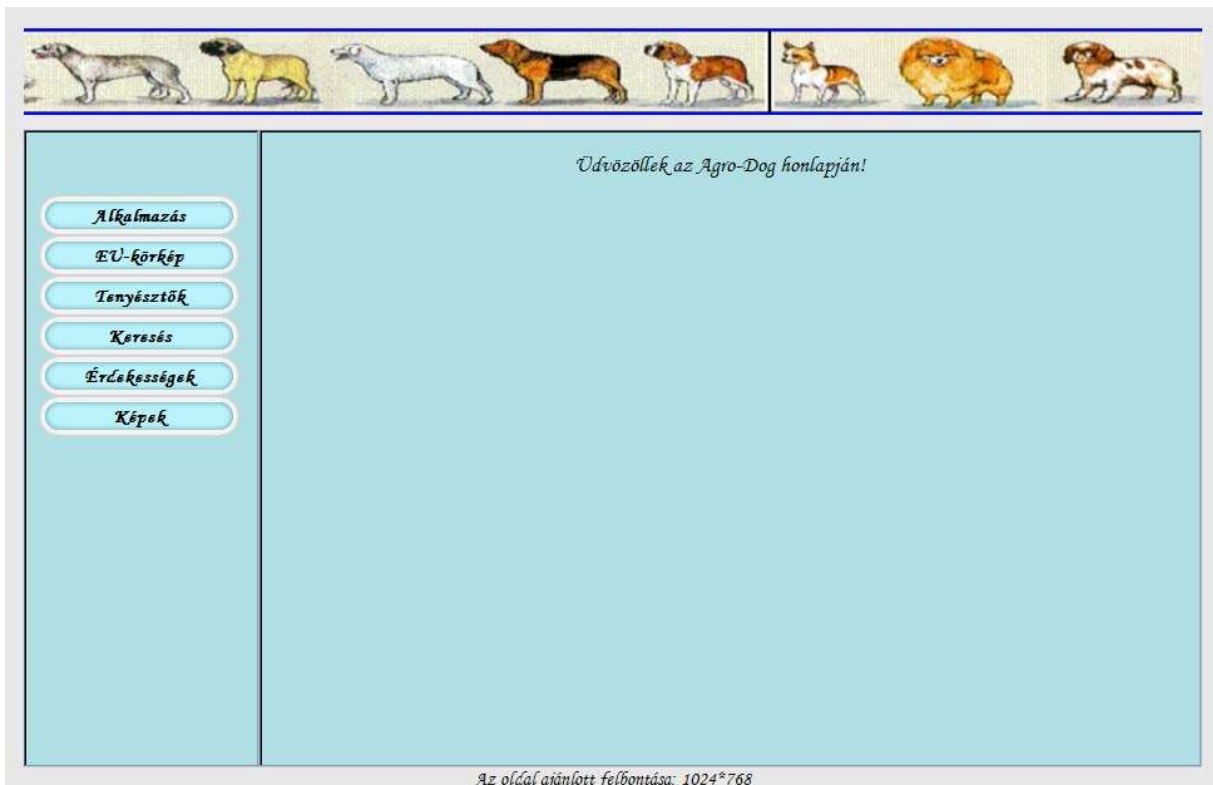
A nyitó oldalt úgy terveztem, hogy rámutasson arra, mi is várható a továbbiakban. Az *IrfanView* ingyenes képnézegető és szerkesztő programmal átalakítottam egy képet, mely „Belépés” gombként funkcionál. Ezáltal lehet tovább menni a honlapra. Fontosnak tartottam, hogy a nyitó oldalon a magyar kutyafajták szerepeljenek, hiszen lényegében róluk is szól a diplomadolgozatom (2. ábra).

2. ábra: Agro-dog nyitóoldala

Továbblépve az oldalra általában a főoldal látható. Amint azt korábban is írtam, régebben ezt táblázatos szerkezettel oldották meg, később áttértek a frame-s szerkezetre, manapság pedig a <div> tagokkal osztják fel a „html”-t. Először én is a táblázatos szerkezettel próbálkoztam, de Internetes oldalakon utána olvasva mégis meggondoltam magam. Azért nem készítettem el ezzel a módszerrel az oldalt, mert gyakori probléma volt a hivatkozások, szövegek, képek elcsúszása, illetve nem lehetett pontosan megadni egy link keretbe történő betöltését. Ez a módszer teljesen böngésző függő, másképpen néz ki egy Internet Explorer alatt, és megint máshogyan egy Mozilla Firefox használata során. Így a számomra ismert módszerrel, a frame-s megoldással oldottam meg a keretrendszert.

Úgy képzeltem el, hogy a keret felső részében legyen egy képsáv, ahol az oldalra jellemzően különböző kutyák képeit láthatja a nézegető. Ezt Javascript-tel oldottam meg, ahol is jobbról balra csúsznak a képek. További lehetősége a képsávnak az, hogyha rákattintunk, akkor a Képek menüresz jön be egy új lapon. Továbbá készítettem egy menürendszert is gombok segítségével, ahol különböző menüpontok jelennek meg, és melyekre rákattintva a keret jobb oldalára töltődik be az információ (3. ábra).

3. ábra: Agro-dog főoldala

A menürész a következőkből épül fel:

- Alkalmazás
- EU - körkép
- Tenyésztők
- Keresés
- Érdekességek
- Képek

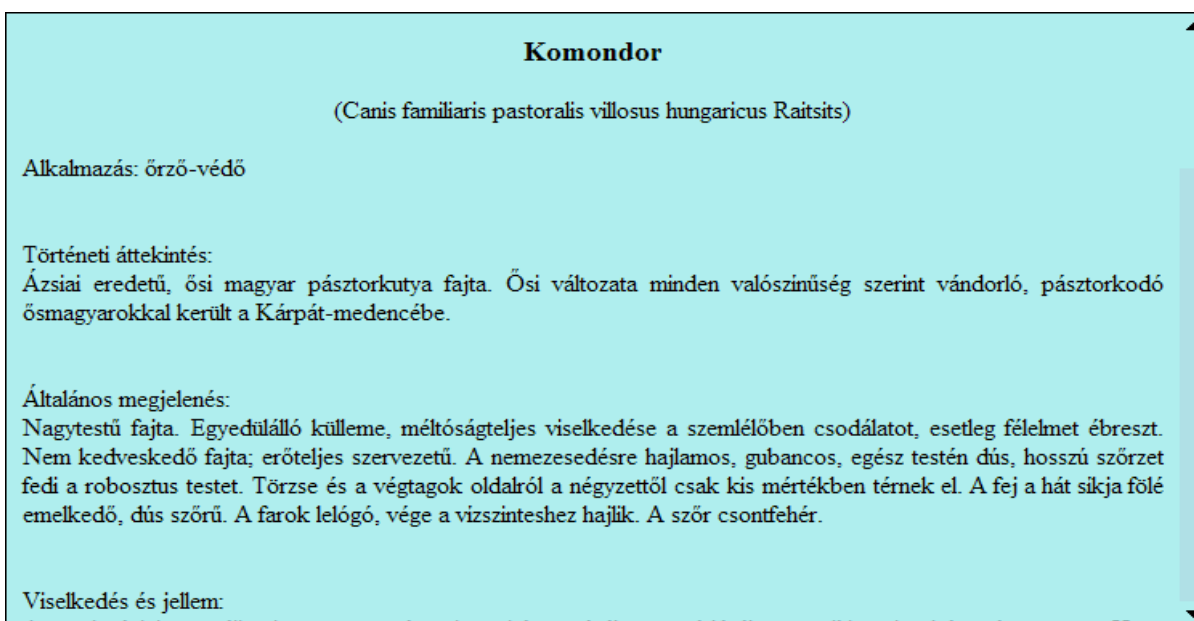
Az „Alkalmazás” menürészen található a kutyafajták csoportosítása. Ezek a következők:

- Őrző-védő
- Terelő-pásztor
- Magyar fajta
- Vadász

Ezekre kattintva érhető el az a rész, ahol felsorolásra kerülnek az odatarozó kutyafajták (4. ábra). Az adott kutyafajtára kattintva, pedig elérhető az adott kutya jellemzése (5. ábra).

4. ábra: Az „Alkalmazás”-nál csoportosított kutyafajták

5. ábra: Adott kutyafajta jellemzésének lapja

Az EU - körkép az, amely a többi honlapon nem található meg. Úgy gondoltam, hogy mivel 2004. május óta EU tagok vagyunk, szükségesnek éreztem egy olyan részt, ahol látható, hogy más Európai Unió tagországban milyen őshonos kutyafajták vannak (6. ábra).

A könnyebb tájékozódás miatt, minden zászlóra ráírtam az *IrfanView* segítségével az egyes országok neveit. Az adott ország zászlajára kattintva felsorolásra kerülnek az odatartozó kutyafajták, melyeket egy táblázatban foglaltam össze. A táblázatban felsoroltam az egyes kutyafajták neveit, azok külföldi megnevezését, eredetét, felhasználási területét, testtömegét, rövid jellemzését, és a végén mindegyikről van egy kis kép, melyre kattintva betöltésre kerül egy nagyobb felbontású kép (7. ábra).

6. ábra: EU - körkép

Fajtanév	Eredet	Alkalmazás	Testtömeg	Leírás	Kép
Lett kopó (Latvijszkaja Goncsaja)	vLett fajta, fajtaleírása 1971-ben született, illetve ekkor fogadták el hivatalosan. Alapja a curlandi kopó, a beagle, a lengyel kopó - sőt egyes források szerint még a tacsó - volt. Hazáján kívül nem nagyon ismerik.	vadász	20-24 kg	Közepes termetű, erőteljes felépítésű, izmos kutya. Feje hosszú, keskeny. Szeme sötétbarna, fülei elég nagyok, lelőgnak. Törzse izmos, téglalap alakú. Végtagjai erőteljes csontozatúak, mancsa kerekded. Farka lelóg. Szőrzete rövid, sima. Színe fekete, cserbarna rajzolattal. Tulajdonságai: Élénk, aktív, értelmes, rendkívül tanulékony, jó természetű, fáradhatatlan kutya. Marmagasság: 41-48 cm.	

Vissza

7. ábra: Lettország őshonos kutyájának táblázatos megjelenítése

A „Tenyésztők” menürész is sok más oldalon megtalálható. A legnagyobb kihívást az jelentette számomra, hogy a tenyésztők sajnos bizalmatlanok, és csak nehezen voltak

hajlandók olyan információt kiszolgáltatni, hogy mennyibe kerül egy adott fajtából egy kiskutya. Sok olyan ember van, aki rossz szándékkal veszi meg a kiskutyákat, és egyéb célokra használják fel. Így némely adatgyűjtés nehezen ment, nem mindenki volt hajlandó információkat bocsátani a részemre, még akkor se adtak információt, ha tudták, hogy diplomadolgozathoz kellene.

A „Keresés” menüpontot inkább csak érdekességnek szántam.

Az „Érdekességek” menüpont két részre oszlik. A könyvajánló olyan könyveket sorol fel, amelyek más megközelítésben mutatják be a kutyákat, illetve kutyafajta határozókat. Érdekességképpen az adott könyvről egy kép, és a rövid tartalma olvasható, ha ráállunk az adott könyv címére (8. ábra).

8. ábra: A könyvajánlóban található könyvek ismertetése

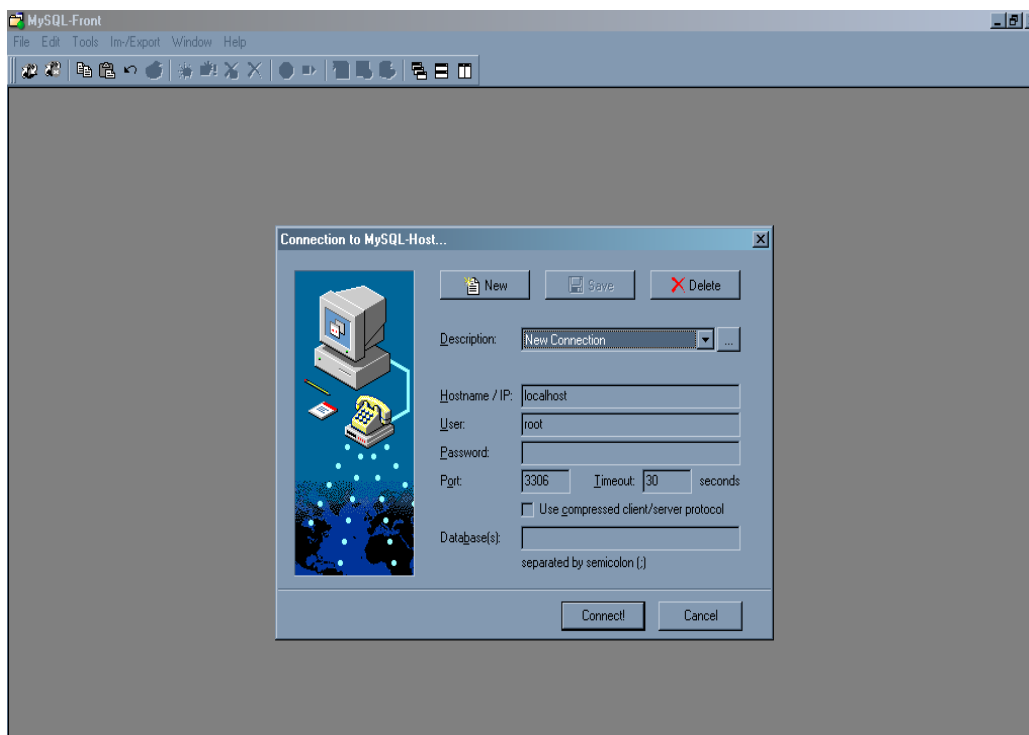
A linkajánló, pedig egy olyan gyűjtemény, ahol az egyes kutyafajták oldalai, illetve kutyákkal kapcsolatos információk találhatóak.

A „Képek” rész egy olyan összefoglaló, ahol a honlapon található összes képet felsorakoztatja.

2.2. Adatbázis

Az adatbázis azonos minőségű, többnyire strukturált adatok tárolására, lekérdezésére és szerkesztésére alkalmas szoftvereszköz (II).

Egy dinamikus honlap egyik legfontosabb része: az adatbázis. Ez tartalmazza az összes adatot, ami az oldal működéséhez elengedhetetlen. Az adatbázist a *MySQL Front*-tal készítettem el. A program elindítása után, kéri tőlünk a Hostname-t, mely jelen esetben localhost, illetve a User-t (felhasználót), ami pedig „root”. Természetesen ezeket csak otthoni fejlesztésre használhatjuk, ha feltöltjük valahova az adatbázist, akkor célszerű azt megfelelő felhasználónévvel és jelszóval ellátni (9. ábra).

9. ábra: MySQL Front indítás után

Kapcsolódás után új adatbázist hozhatunk létre, vagy ha már van adatbázisunk, akkor a program automatikusan megnyitja. 5 táblát készítettem: fajta, fajta_leiras, alkalmazas, eu_korkep, eu_kutyak. Az adatbázis készítése során figyelni kell arra, hogy a táblák illetve a mezők neveiben ne szerepeljen ékezetes betű.

2.2.1. A fajta tábla ismertetése

A **fajta** táblában két „id” vagyis két azonosító is található: „*fajta_id*”, illetve a „*fajta_leiras_id*”. A „*fajta_id*” az elsődleges kulcs, illetve auto_increment tulajdonságú, amely azt jelenti, hogy automatikusan számozza a feltöltött adatokat. A **fajta** tábla szerkezetét az 1. táblázat mutatja.

1. táblázat: A fajta tábla szerkezete

fajta		
Mezőnév	Típus	Kulcs
fajta_id	int(3)	PRI
fajta_leiras_id	(int(3))	
fajta_nev	varchar(200)	
fajta_nev2	varchar(200)	
felhasznalas_id	int(3)	
min_tomeg	int(3)	
max_tomeg	int(3)	

Azért adtam meg két fajta nevet, mert az utóbbihoz kerül a kutyafajta eredeti elnevezése. A „*felhasznalas_id*” az **alkalmazas** tábla „*alk_id*” mezőjével kapcsolódik össze. A „*min_tomeg*” és a „*max_tomeg*” mezőket a keresési funkcióhoz alkalmaztam.

2.2.2. A fajta_leiras tábla bemutatása

A **fajta_leiras** egy eléggé kiterjedt tábla, az általános megjelenésen kívül a kutya összes paramétere megtalálható. A „*fajta_leiras_id*” mező kapcsolatban áll a fajta tábla „*fajta_leiras_id*” mezőjével, elsődleges kulcs, és auto_increment tulajdonságú. A „*vis_jel*” mező alkotja a viselkedés és jellem, illetve az „*alt_megj*” mező adja az általános megjelenés jellemzőit. Az „*fci*” az nem más, mint a kutyafajták FCI szerinti csoportosítása – néhány fejezettel később bővebben kifejtem. A „*tortenet*” mező jelenti az fajta eredetére vonatkozókat, a „*fej*”, „*nyak*”, „*test*”, „*vegtagok*”, „*farok*”, „*mozgas*”, „*szor*”, „*szin*”, „*magassag*” mezői egyértelműek, hogy mely jellemzőkre utalnak. A „*velemeny*” mező az a rész, ahol egy könyvből való idézést olvashatunk az adott fajtára vonatkozóan. Ez legtöbbször humoros pár sor. A blob típus tette lehetővé, hogy nagyobb szövegrészt lehessen írni, ne kelljen függni a karakterek számától. A részletes leírást csak azokra a fajtákra alkalmaztam,

amelyek a diplomadolgozat alapját adják. A **fajta_leiras** tábla szerkezetét a 2. táblázat ábrázolja.

2. táblázat: A fajta_leiras tábla szerkezete

fajta_leiras		
<i>Mezőnév</i>	<i>Típus</i>	<i>Kulcs</i>
fajta_leiras_id	int(3)	PRI
vis_jel	text	
alt_megj	longtext	
fci	longtext	
tortenet	blob	
fej	blob	
nyak	blob	
test	blob	
vegtagok	blob	
farok	blob	
mozgas	blob	
szor	blob	
szin	blob	
magassag	blob	
velemeney	blob	

2.2.3. Az eu_korkep tábla szerkezete

Az **eu_korkep** táblában az „eu_oroszag” mező az elsődleges kulcs, auto_increment tulajdonsággal. Az „eu_nev” az Európai Unió országainak neveit tartalmazza, összesen 24 országot, mivel ennyiben volt őshonos kutyafajta. Az **eu_korkep** tábla szerkezetét a 3. táblázat mutatja be.

3. táblázat: Az eu_korkep tábla szerkezete

eu_korkep		
<i>Mezőnév</i>	<i>Típus</i>	<i>Kulcs</i>
eu_oroszag	int(2)	PRI
eu_nev	varchar(100)	

2.2.4. Az eu_kutyak tábla struktúrája

Az EU - körképnél felsorolt kutyáknál csak egy általános leírás olvasható. Az **eu_kutyak** táblában a „k_id2” az elsődleges kulcs. Az „eu_id” az **eu_korkep** „eu_oroszag” mezővel, míg a „felhasz_id” az **alkalmazas** tábla „alk_id” mezőjével van összekapcsolva. Az „eu_kep” mező egy jpg kiterjesztésű fájl, míg a „kep_html” mező egy gif kiterjesztésű képfájl

elérési útvonalát adja meg. Ha az adatbázisban tárolnánk a képeket, az megnövelné annak méretét, és feltöltve sok időbe telne, míg betöltődne. A „*fajta_neve*” és „*fajta_neve2*” hasonlóan épül fel, mint a **fajta** táblában találhatóknál. A „*tomeg*” mező a fajta testtömegét, a „*leiras*” mező, pedig a fajtáról való néhány soros lényegre törő jellemzést takar. Az „*eredet*” az adott fajta eredetét írja le. Az **eu_kutyak** tábla szerkezetét a 4. táblázat alkotja.

4. táblázat: Az eu_kutyak tábla szerkezete

eu_kutyak		
<i>Mezőnév</i>	<i>Típus</i>	<i>Kulcs</i>
k_id	mediumint(3)	PRI
eu_id	int(2)	
eu_kep	varchar(100)	
kep_html	varchar(100)	
fajta_neve	varchar(100)	
fajta_neve2	varchar(100)	
felhasz_id	int(3)	
tomeg	varchar(100)	
leiras	blob	
eredet	blob	

2.2.5. Az alkalmazas tábla szerkezeti felépítése

Az **alkalmazas** tábla elsődleges kulcsa az „*alk_id*”. Az „*alk_megnevezes*” a Weblap alapjainál felsorolt alkalmazási területekre osztódik fel. Az **alkalmazas** tábla szerkezetét az 5. táblázat mutatja be.

5. táblázat: Az alkalmazas tábla szerkezete

alkalmazas		
<i>Mezőnév</i>	<i>Típus</i>	<i>Kulcs</i>
alk_id	int(3)	PRI
alk_megnevezes	varchar(100)	

2.3. PHP

A PHP - Hypertext Preprocessor - egy nyílt forráskódú, számítógépes szkriptnyelv, legfőbb felhasználási területe a dinamikus honlapok készítése. Leginkább szerver-oldalon használják. Szintaktikája leginkább a C programozási nyelvéhez hasonlít. A nyelvet Rasmus Lerdorf alkotta meg 1994-ben, de a ma létező PHP implementációt már a PHP Group tartja

karban és fejleszti. A legtöbb webszerverre, operációs rendszerre és platformra ingyenesen telepíthető (I2).

Az *AceHtml Pro 5*-nél megemlítettem, hogy lehetőség van php-típusú fájlt készíteni, mégis az utolsó évben tanult *PHP Designer Professional*-lal készítettem azokat. Azért, mert azonnal jelzi a hibát a program, ha egy szintaktikai jel kimarad, vagy ha egy ciklust, függvényt nem zárunk le. A program lehetőségeket ad további fájlok készítésére is.

Az adatbázis eléréséhez, illetve az adatok lekérdezéséhez, meg kell adni az adatbázis nevét, felhasználóját, jelszavát. A fájl végén le kell zárni ezt a kapcsolatot. Munkám során készítettem egy külön adatbázist megnyitó „php” állományt, és így a többi php-fájl elején hivatkoztam rá az *include* parancs segítségével. A szükséges adatokat az adatbázisból lekérdezéssel nyerjük, vagyis a *SELECT* parancsot kellett alkalmaznom. A *SELECT* beírása után megadtam, hogy mely mezőket mely táblákból szeretném lekérdezni, illetve megadtam az egyes feltételeket. Mielőtt a php-fájlba beírtam volna ezt a parancssort, mindig először a *MySQL Front* „Query” részébe írtam be először, és ha ott működött csak azután alkalmaztam a *PHP Designer* programban.

A php-fájlokat önmagában nem tudjuk megnyitni. Szükség van *Apache* szerverre. Miután ezt feltelepítettük, három konfigurációs fájlt is be kell másolni a megfelelő helyre, hogy működjön. A böngésző elindítása után a címsávba be kell írni, hogy „localhost”. Ezután kapunk kell egy *Apache* logót, mely azt mutatja, hogy működik a szerverünk. A másik fontos dolog, hogy Az *Apache\Apache Group\htdocs*-ba kell mentenünk az összes fájlt, mert csak ezáltal érhetjük el őket localhost-on keresztül, feltéve, hogy a konfigurációs fájlban ezt állítottuk be dokumentum könyvtárként.

2.4. Díszítő elemek

Ebben a részben a honlap díszítő elemeit mutatom be. A honlap kinézetét egy „css” fájlba készítettem el. A CSS, Cascading Style Sheets, egy stílusleíró nyelv, mellyel tanulmányaim során az utolsó évben ismerkedtem meg. Lényege, hogy nem a „html” részben kell az adott lapot formázni, hanem egy külön fájlban, melyre hivatkozunk. Néhány példa megnézése után már nem bonyolult, mindegyik alapja, hogy meg kell adni, mire szeretnénk azt készíteni, majd kapcsos zárójelek között megadjuk a tulajdonságok paramétereit. Erre szeretnék egy példát bemutatni. A honlapok többségén, így az enyémen is vannak linkek más

oldalakra. Megkülönböztetünk látogatott, illetve nem látogatott oldalakra mutató linkeket. Bár ez a példától független mégis lehetőségünk van mindkettőre más-más stílust használni.

```
a{
text-decoration:none;
color:black;
}

a:hover{
color:white;}
```

Az „a” jelenti a linket. Mint említettem a kapcsos zárójelben vannak a tulajdonságok paramétereit. A linkek alap tulajdonsága, hogy ha hivatkozunk egy oldalra, az mindig alá van húzva. Ezt ellenzi a text-decoration tulajdonság melynek értéke a „none”, vagyis hogy nincs. A link színe fekete, de ezen kívül be lehet állítani a betű méretét (font-size), annak betűtípusát (font-family). Az „a:hover” pedig azt mutatja, hogyha az egérrel ráállunk a linkre, megváltozik annak tulajdonsága. Jelen esetben a feketéből fehér színű lesz, de ide is bármiféle tulajdonságokat megadhatunk.

Bár említettem, hogy külsőleg hivatkozunk rá, lehetőség van a „html” elemein belül is alkalmazni a stílust. Például: <h1 style=” a tulajdonságok és azok paramétereinek megadása”>példa</h1>.

A menürészt egy CSS-sel foglalkozó weblapról töltöttem le, majd kis átalakítás után megkaptam az általam elképzelt eredményt. Az „Alkalmazás” menüpontra való kattintás után láthatunk egy újabb menürészt, melyet a CSS *Vertical Menu Generator*-ral készítettem el.

Az egyes részek háttérszínei, illetve a betűk formája, színe, mind css-fájlban kerültek tárolásra. Így könnyebb módosítani, és nem kell átírni az összes „html” fájlban, ha változtatni szeretnénk rajta.

A görgetősávra is css-t alkalmaztam, de ezzel csak az volt a gond, hogy nem minden böngésző tudja ezt kezelni. Az oka, hogy a böngészők fejlesztői nem foglalkoznak a css fejlesztésével. Ezt a következő fejezetben kicsit bővebben kifejtem, hogy miért.

Az EU – körkép esetén szintén css-t alkalmaztam, ahol ha az adott ország zászlajára állunk az egérrel, akkor a zászló mérete kicsit megnő, kitűnik környezetéből.

A CSS-sel csupán annyi a baj, hogy böngésző függő. Másképpen értelmezi a css-fájlt egy Internet Explorer, mint egy Firefox, Opera, vagy Maxthon. A honlap fejlesztése során

erre is figyelni kell, és úgy gondolom, hogy fel kell tüntetni a lapon, hogy milyen felbontásban és milyen böngészővel célszerű a honlapunkat nézegetni.

2.5. Fejlesztői környezet, lehetőségek

Ebben a fejezetben kitérnék arra, hogy milyen környezetben készítettem a honlapot. Az operációs rendszer Windows XP volt. A különféle programok, mint az *Apache*, *AceHtml Pro 5*, *MySQL Front*, *CSS Vertical Menu Generator*, *IrfanView*, *PHP Designer Professional* hibátlanul települtek fel és működtek. A weblap tesztelése során három böngészőt használtam. A Maxthon egy Internet Explorer alapú böngésző. Ezen keresztül minden hibátlanul működött, akár css-fájlról legyen szó, akár formázásról. A másik két böngésző az Opera és a Firefox Mozilla volt. Az Opera-ban egyáltalán nem működtek a css által kódolt formázások, míg Firefox esetén az esetek többségében működtek, néhány helyen pár paranccsal kellett kiegészíteni a fájlban lévő paramétereket.

A css-nél talán sokkal többen használják a Flash-t. Animáltabb, szebb, dinamikusabb menük készíthetők vele. Talán emiatt is nem fejlesztik jobban a CSS-t az egyes böngészőkben. A Flash-hez szükséges egy lejátszó. Ha egy flash-hel elkészített oldalt nyitunk meg, a böngésző felajánlja, hogy letölt hozzá egy flash lejátszót. Ha ezt nem tesszük meg, az esetek többségében nem tudjuk megnyitni az adott oldalt, illetve nem érjük el a teljes oldal tartalmát, csupán egy lecsupaszított verziót kapunk készhez. Ennek ellenére szeretnék a közeljövőben a Flash-hel megismerkedni, és majd alkalmazni az általam készített weblapokon.

3. Kutyafajták

A világon körülbelül 430 kutyafajta van. Talán nincs egyetlen más állatfaj a világon, amely ilyen nagyszámú fajtaváltozatban képviseltetné magát. A weblapon közel 200 kutyafajta szerepel, olyanok, amelyek megfelelnek az általam elkészített csoportoknak, és amelyek Európában megtalálhatóak. Az ölebeket és luxusebeket kihagytam. Európában közel 300 kutyafajta található, a többi Amerikában, Japánban, a Közel-keleti országokban őshonosak.

Az őshonos fajtákban kiemelkedik Franciaország és Nagy-Britannia, Magyarország a kilenc fajtájával a középmezőnyben található.

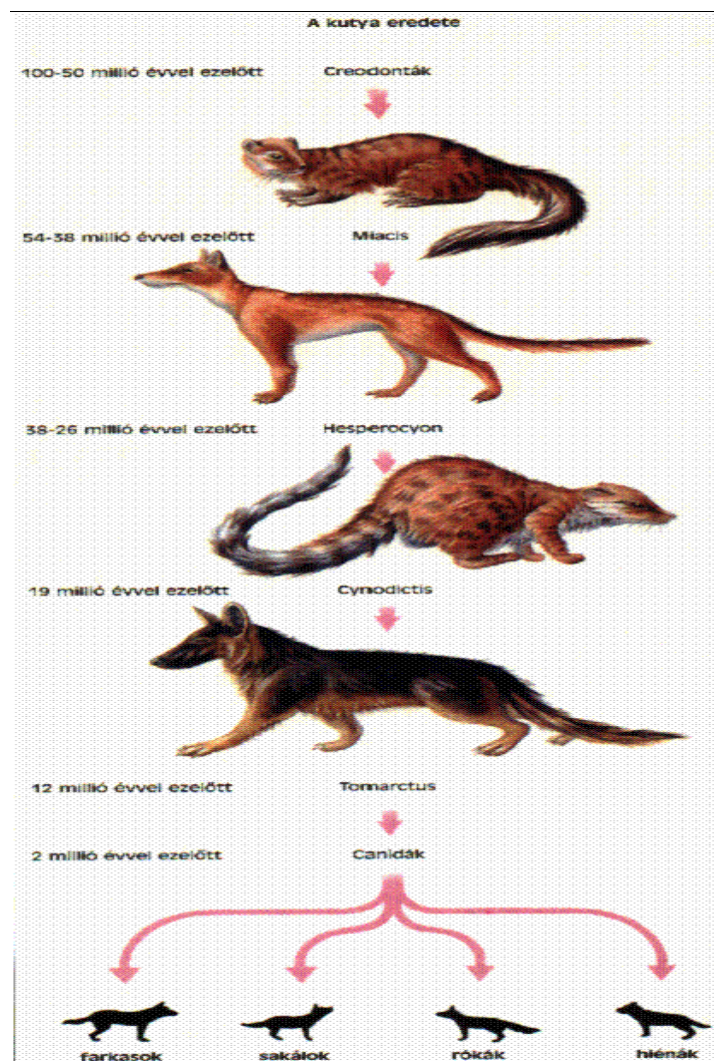
Világviszonylatban leginkább a komondor, puli, és a magyar agár az elismert a magyar fajták közül. Közvélemény kutatás alapján sajnos azt kell kijelentennem, hogy kevesen tudják, hogy mennyi és milyen magyar kutyafajtáink vannak. A diplomadolgozatban ezért is szeretném egy kicsit jobban tárgyalni őket, illetve a honlapon is emiatt szerepelnek ők a nyitóképen.

3.1. Bevezető

Körülbelül 40 millió évvel ezelőtt kialakult az ősragadozókból valamennyi ma is élő ragadozócsalád, majd a kutyaszerűek (Canoidea) nagy csoportja, amely a tulajdonképpeni kutyafélékből (Canidae – a kutyák és rokonaik családja), a medvefélékből (Ursidae), a mosómedvefélékből (Procyonidae) és a menyétfélékből (Mustelidae) áll. A „szűkebb családot” a farkasok, házikutyák, rókák, sakálok, valamint egyes távoli rokonaik alkotják. Valamikor a hiénát is ebbe a családba sorolták, de ma már külön kezelik (I3).

A kutyaszerűek története a creodontákkal, a ragadozók rendjébe tartozó kis húsevő emlősökkel kezdődött. Ezek az állatok már együtt éltek a dinoszauruszokkal, mozgékonyáguknak és hihetetlen alkalmazkodóképességüknek köszönhetően túléltek őket. Belőlük alakult ki a Myacidák kis csoportja, melyek kicsi, hosszú testű, hosszú farkú és rövid lábú volt, külsőre valószínűleg hasonlított néhány ma is élő óvilági cibetmacskára. Feltehetőleg barlanglakó volt, és szükségképpen kialakult otthonuk tisztán tartásának ösztöne is. Ez az ősi ösztön az oka annak, hogy a kutyát szobatisztaságra lehet nevelni.

A fő fejlődésvonal egy Tomarctus néven ismert „őskutyához” vezetett. Bár még nem volt fejlett intelligenciájú állat, de nagyon emlékeztetett a kutyára. Az olyan társasösztrónöket, mint például a falkában való vadászás vagy a „váltott műszakban” végzett munka, már a Tomarctus adta át valamennyi leszármazottjának. Amikor a nagy jégmezők váltakozva előrenyomultak dél felé, majd visszahúzódtak északra, a világ „vadkutyái” lépcsőről lépésre átalakultak, s kifejlődtek a jelenkori típusaik: farkasok, prérifarkasok, sakálók, rókák stb. (14). A kutya fejlődését a 10. ábra mutatja be.

10. ábra: A kutya eredete, forrás: I20

A mai álláspont szerint a kutya közvetlen őse a farkas. Farkas és kutya pároztatásából termékeny utód lesz; hasonló a koponyaformájuk, az agy, érzékszervek, a vér, szövetek, kromoszómák hasonlósága mind-mind ezt igazolják.

A kutya a legrégebben domesztikált állat. Az ősember a vadászat során alkalmazta, mivel a kutyának sokkal kifinomultabb a szaglása a miénknél. A kutya nélkülözhetetlennek számított a zsákmányszerzésnél: felkutatta, üldözte, ha kellett, akkor leterítette a vadat. Nemcsak társa lett az embernek, de őrizte és védte a tábort. Ha néha kudarcba fulladt a zsákmányszerzés és ínséges napokat éltek meg az ősemberek, bizony megették négylábú társaikat (például az agresszívabb egyedeket tálalták fel, ezzel kezdték el szelektálni a hordát).

A domesztikáció meglehetősen hosszú folyamat volt, Európa részén különböző ütembe fejlődött, Kelet-Európa elmaradt Nyugat-Európától. A vadászat mellett teherhordásra is használni kezdték, így jelentek meg a szánhúzó fajták. Csak később jelentek meg a pásztorkutyák. A szánhúzó és eszkimó kutyák őse a *Canis familiaris Inostranzevi*, míg a juhász és vadászkutyák őse a *Canis familiaris matris optima*, az agarak és kopók őse a *Canis familiaris Leineri*, a terelő és pásztorkutyák őse pedig, a *Canis familiaris intermedius* volt.

A vagyonosodó emberi közösségekben felvetődött az anyagi javak őrzésében már tevékenyen, ha kell, önállóan fellépni tudó kutyák iránti igény. Így alakultak ki az őrző-védő fajták.

Az ókorban csak tovább fokozódott a kutya szerepe, bővül feladatköre. Megjelentek a harci kutyák, illetve fontos szerepük lett az egyes kultúrák vallásaiban is, ahol leginkább démon szerepet tölthettek be (15).

Angliában és Franciaországban az elmúlt századokban leginkább vadászatokra használták a kutyát, és emiatt tenyésztettek ki ebben a két országban olyan sok fajtát.

3.2. A kutya bemutatása

„Az élet semmit se ér kutya nélkül.” Elizabeth Bowen (1899-1973), ír regényíró

A kutya a gerincesek törzsébe, az emlősök osztályába, a ragadozók rendjébe, a kutyafélék családjába tartozó állat. Tudományos elnevezése: *Canis lupus familiaris*. A hímivarú kutyát kannak, a nőtényt szukanak hívják. A kan kétéves korában, a szuka a harmadik ivarzás idején válik tenyészéretté. A szuka évente kétszer tüzel, vemhessége 58-65 napig tart. Általában egyszerre 5-8 kölyköt fial. A kölykök meglehetősen gyors ütemben fejlődnek, növekednek. A kiskutyák csukott szemmel és zárt hallójáráttal jönnek a világra; 12-15 napos korukban kezdenek látni és hallani. A kölykök 6-7 hetes korukig szopnak, s

ekkorát választják el őket anyjuktól. 3-4 hetes korukban kibújnak a tejfogaik, amelyeket 4-7 hónaposan a végleges – maradó – fogak váltanak fel. A tejfogak száma 28-30, a maradó fogaké 42.

Húsevő, ujjonjáró ragadozó. Mellső végtagjain 5-5, a hátulsókon 4-4 ujj található. Karmát nem képes visszahúzni. Fejformája megnyúlt, gömbölyű vagy hegyesedő. Orrtükre szőrtelen, füle felálló vagy lecsüngő. Testnagysága, színe rendkívül változatos. Szőrzete rövid, hosszú, illetve drótszerű. Gyomra együregű, bélcsatornája rövid. Érzékszervei kiválóak, különösen fejlett a szaglása és a hallása, de a látása is elég jó. Magzati méhlepénnyel fejlődnek, a szuka emlői a hasán (5 pár), két sorban található. Farka lelóg, vagy a hátára kunkorodik.

Tanulékony, értelmes, mozgékony állat. Távolugrásban 4,5 méteres eredménnyel a 7-8. helyezett a jól ugró állatok ranglistáján. A versenyagarak 60-70 kilométeres óránkénti sebessége pedig, a dobogó második fokát jelenti a „vágózók” versenyében a gepárdok mögött (I6).

A kutya fejlődése során öt alapvető szakaszt különböztetünk meg:

- 1. Az újszülött időszak (1-20. napig)
- 2. A szopós időszak (20-60. napig)
- 3. Serdülőkor (2-6 hónap)
- 4. A nemi érés (6-12 hónap)
- 5. A kifejlett kor (12 hónapos kortól)

Az első két időszakban kezd a kölyök alkalmazkodni az élet alapvető feltételeihez: kialakul benne a táplálkozási reakció, a szopási reflex, majd a hőszabályozás, a látás és a hallás. Megjelennek a mozgás első elemei. Az alapvető táplálék az anyatej, majd később a masszívabb és legkülönbözőbb ételek. Kialakul a kiskutyában a tájékozódási reflex, amely a környezetben való alkalmazkodást teszi lehetővé. Sajátos kíváncsiságot és tudásvágyat tanúsítva, minden ismeretlen tárgyat megszimtatol, minden hangra figyel. Kezdetben a kölyök szőrtakarója sűrű, lágy, pehelyszerű szőrzetből áll, de még ennek az időszaknak a vége előtt megjelenik a fedőszőr. Háromhetes kortól a kiskutyák már ülnek, állnak, szaladgálnak, birkóznak, különféle tónusú hangokat adnak. E korban ismerik fel a gazdájukat, s ha megjelenik körülükben, farkuk csóválásával fejezik ki örömeiket.

A serdülőkori és a nemi érés jóval tovább tart, mint az előző két szakasz. Ilyenkor intenzívebben növekszik, fejlődik, és a belső elválasztású mirigyek hatására szervezete jelentősen átalakul. A tejfogakat felváltják a valódi fogak, az állat testén teljesen kialakul a fedőszőr. Az orrtükör megsötétedik, a szem szivárványhártyája felveszi végleges színét. Erősödik a tájékozódási reflex. Három-négy hónapos kortól megerősödik bennük az aktív védekező reakció, kialakul a ragadozó ösztön, üldözik a futó állatokat, sőt a gépjárműveket is. A nemi érés periódusában a kutya szervezete igen bonyolult élettani változásokon megy át. Ekkor alakulnak ki az állat alapvető vonásai, jelleme, tenyésztési értéke. Körülbelül hét-kilenc hónapos korra tehető a szukák nemi érettségének a kifejlődése, azaz az első tüzelés megjelenésére. A kanok nemi érettsége a tíz-tizenkettő hónapos korra alakul ki.

Az utolsó szakaszban az állat fejlődése befejeződik. Ettől a kortól kezdve a kutyák komolyabbakká válnak, s ha megfelelően nevelték őket, akkor további kiképzésük szinte gyerekjáték. A teljes érettség elérésének ideje és tartama a különböző fajtáknál változó. A kis növésű és korán érő kutyák hamarabb, a nagytermetű fajták egyedei későbbben érnek.

A kutyák átlagos életkora 10-12 év. Minél nagyobb termetű a kutya, annál rövidebb ideig él. A közepes termetűek átlagosan 12-14 évig, a kisebbek akár 16-18 évig is élnek. A különösen apró termetűek viszonylag rövid életűek. Amerikai tudósok átfogó vizsgálatok lévén kiderítették, hogy nem igaz az a szabály, mely szerint egy kutyaév megfelel az emberélet hét esztendejének. A kutyák életük első két esztendejében gyorsabban korosodnak, mint később. Így például egy 6 hónapos kutya egy 10 éves embernek, míg egy 2 éves egy 24 évesnek 10 évesen, pedig egy 56 éves embernek „felel meg”. Jó tisztában lenni azzal, hogy kutyánk meddig fog élni, így akár hosszabb távra is tervezhetünk (17).

A kutyák legfontosabb érzékszerve az orra, ezáltal szaglása. A kutya szaglóhám felülete sokszorosa az emberének. Nálunk az orr belsejében található szaglóhám felszíne átlagosan 420 négyzetcentiméter, a kutyánál ez az érték átlagosan 5600 négyzetcentiméter. A szaglóhámiban található a szagingerek észlelését végző speciális érzékszervek. Úgy tűnik, minél nagyobb egy kutya, annál jobb a szaglása is. Egy németjuhásznak körülbelül 220 millió, egy foxterriernek 150, míg egy tacsónak 125 millió szaglósejtje van. Az ember igencsak elmarad a maga 5 millió szaglósejtjével.

A kutya szimatoláskor aktívan szippantja be a szagmolekulákat, melyeket a nyálkahártya szállít az orrüregbe, onnan a finoman ívelt csontokon keresztül az agyba, ahol az észlelést követően az agy különféle szaglóközpontjai elemeznek ki. A kutya agyának igen

nagy területe foglalkozik az orrból érkező ingerületek feldolgozásával és tárolásával. A kutya képes egész életén át emlékezni az illatokra. Azt is mondhatjuk, hogy a kutya az orrával lát. A vizelet szaglásából meg tudja állapítani a másik kutya korát, nemét, egészségi állapotát, szaporodási képességét, és nem utolsósorban, hogy az adott egyed hol helyezkedik el a rangsorban (Kutya ABC, 2004).

3.3. Alkalmazás

Napjainkban nemcsak terelésre és őrzésre használják őket, hanem vakvezetésre, kábítószer keresésre, különböző rovarok felkutatására, betegek gyógyítására, életmentésre.

A honlap menürendszerénél már meg lettek említve a csoportosítások. Természetesen lehetne több csoport is, mégis ezeket tartom fontosabbnak.

3.3.1. Őrző – védő

Az ősidőkben lévő ember miután eszközöket készített, növényeket termelt, feleslegre tett szert, melyeket tárolnia kellett. A szállására különféle rágcsáló egyedek jelentek meg, melyeket a kutyák tartottak távol, jelezték őket, esetleg megölték. Ugyanez a helyzet volt a nagyragadozókkal szemben is.

A megfelelő fajta kiválasztása után a legfontosabb, hogy minél fiatalabb korban meg kell kezdeni a nevelést, a leírt kiképzéseken kívül a következő szempontokra irányul: bátorságra nevelés, idegenekkel szembeni bizalmatlanság felkeltése és a támadókészség kifejlesztése. El kell kerülni azt, hogy a kiskutya megijedjen kiskorában. Hozzá kell szoktatni a mesterségesen előidézett zajokhoz. A bizalmatlanság alapfeltétele a jó házőrző kutyának. A házőrzés egyik legfontosabb kelléke, hogy a bejövőket ne tekintse barátjának addig, amíg nem tapasztalta, hogy a ház gazdája annak tekinti. Nem szabad engedni neki, hogy idegenekhez odamenjen és játsszon velük. Ellenben az is elkerülendő, hogy túl vad természetűvé váljon. A házőrző kutya elsősorban ugatással jelezze az érkezőket, és ugatással riassza el a betolakodót. A másik fontos tulajdonság a támadókészség. Több házőrző kutya külön tanítás nélkül is beengedi az idegent, de megakadályozza, hogy kimenjen. Ilyenkor a kutya mérgesen morogva az idegen mellé áll vagy hátulról a lábát megfogja, amíg a gazda oda nem érkezik. Nem utolsósorban fontos még az éberségre és a figyelésre ösztönzés.

Egy telep, épület őrzéséhez szerintem elengedhetetlen egy kutya, mely az ember munkáját segíti. Sokszor említettem meg a szaglásukat, hallásuk is sokkal jobb az emberénél, így minden kis neszt meghallanak és éberebbek. Régebben sokkal fontosabb szerepe volt egy komondornak vagy kuvasznak a tanyák őrzésében. Manapság ezek száma már elenyésző, mégis vannak még olyanok, akik őket alkalmazzák. Elterjedőben vannak inkább a divat kutyák, melyek nem éppen az őrzés-védésre lettek kiképezve. Talán nem ártana valami felvilágosítást adni a leendő gazdáknak, hogy mire való a kutyájuk, és aszerint használnák. Ebbe a csoportba tartozik a komondor, kuvasz, német juhász, kaukázusi juhászkutya. A komondor és a kuvasz egyaránt tekintélyt parancsoló fajta. Kétszer is meggondolja az ember, hogy bemenjen-e egy olyan házba, ahol ő őrökdi. A német juhászról elsősorban mindenkinek a rendőri alkalmazás jut eszébe. Tanulmányaim alatt, mikor kimentünk telepre láttam, hogy bizony használják őket telepőrzésre. Kaukázusi juhászkutyához még nem volt szerencsém, de ismerek egy olyan példányt, aki csak a gazdáját tűri el. Mindenki mást ellenségnek és behatolónak néz. Úgy gondolom, hogy azokat a kutyákat, amelyeket telepre adnak, fontos hogy ki legyenek tanítva, és csak parancsra teljesítsenek. Ezáltal megelőzhető egy-egy baleset, még akkor is, ha a behatolóval szemben jogos lenne a kutya fellépése. A jó kutya védi nemcsak a gazdáját, de azt is, ahol él. Saját területének tekinti, és nem szereti, ha más el akarja azt venni tőle.

Mint említettem ebbe a csoportban léteznek divatfajták is. Ilyenek a rottweiler, dobermann, német dog, boxer, bullterrierek.

3.3.2. Terelő – pásztor

A letelepedett életmódot folytatott őseink már több háziasított állatfajjal is rendelkeztek. A csordák és szállások őrzésére a nagyragadozóktól és más emberi csoportoktól szükséges volt erőteljes, gyors és éber kutyára. Így születtek meg az őrző pásztorokutyák.

A nyájőrzés és a terelés kétféle ösztöntevékenységről, illetve feladatról szól. Egyrészt a nyáj vagy a csorda őrzéséről, amely a farkasok nyájkövető – zsákmány – „őrzésének” felel meg, másrészt a jószág tereléséről, amely ugyancsak farkas tulajdonság: a vadászat része, amikor néhány állat – olykor egymást felváltva – a farka felé tereli a nyáját. Az ember ezeket a tulajdonságokat erősítette meg a terelő-, nyájőrző kutyákban.

A pásztorkutyák nyájőrző és – terelő képességei egészen fiatal korban megmutatkoznak, ám szükségük van nevelésre, tanulásra, lehetőleg egy-egy idősebb, rutinosabb kutya oldalán. Meg kell tanulniuk minden körülmények között azonnal engedelmeskedni, parancsszóra feküdni, helyben maradni, ugatással jelt adni, összeterelni és együtt tartani a nyáját vagy csordát, s megfegyelmezni az engedetlen, makacs háziállatokat.

A jó pásztorkutya engedelmes, tanulékony, éber, gyors, szívós, igénytelen. Gazdájának egyetlen mozdulatára, füttyszavára, szeme villanására azonnal és pontosan reagál. Nem kóborol, nem keríti hatalmába a vadászszenvedély.

Az ide tartozó fajtákat régebben jobban megbecsülték, illetve régebben sokkal nagyobb szerep jutott nekik. Persze ma is vannak olyan gazdaságok, ahol a birkák, szarvasmarhák terelésére kutyát alkalmaznak. Más országokban, ahol nagy rétek, legelők vannak, jobban tudnak érvényesülni ezek a fajták. Egy jó fajtánál elengedhetetlen az, hogy már pár hónapos korban látszódjon a terelési ösztön. Az ide tartozó fajták: puli, pumi, mudi, border collie. Ezek közül a legismertebb a puli és a border collie. A border collie sok filmben használják, mint pásztorkutya. A pumit és mudit már kevesebben ismerik, pedig ugyanolyan fontos fajták.

3.3.3. Magyar fajták

„A magyar kutyafajták származását tudományosan bizonyító írásos anyag meglehetősen kevés van, éppen ezért a származásának az őskortól való levezetésékor néhány valóban hiteles történelmi dokumentumon kívül ma még nagyjából logikai következtetésekre és valószínűsítésekre vagyunk utalva. Annyi bizonyos, hogy a jelenlegi kilenc nyilvántartásba vett és önállófajtaként elismert magyar kutyafajta túlnyomó része a népvándorlás időszakában, a honfoglaló magyarokat megelőző népek, a hunok és az avarok, majd az őket követő magyarok, és a később bevándorló besenyők és kunok pásztor- és vadászkutyájaként került a Kárpát-medencébe. A magyar kutyafajták eredetének tudományos vizsgálatával világszerte sokan foglalkoznak. A kutatások mai állása alapján csak valószínűsíteni tudjuk, hogy akárcsak a magyar nép: Ázsia füves sztyeppjeiről származnak és a népvándorlás folyamán kerültek a Kárpát-medencébe” (SÁRKÁNY-ÓCSAG,1987).

A Kelet-Európán lassan átvonuló és a Kárpát-medencében megtelepedő magyarság gyűjtögető, pásztorkodó, halászó-vadászó életmódot folytatott, de a földművelést is ismerte.

Legmozgathatóbb vagyona, megélhetésének fő alapja állatállománya volt. Sok egykorú forrásmunka feljegyezte, hogy a VIII-IX. században nagy marhacsordát, ménest, juhnyáját legeltettek, s vonuláskor új helyre tereltek. A honfoglalás után (i. sz. 896) életmódjukat hosszan megtartották, s nagy néppusztulásaink – tatárjárás, törökdúlás – mind a primitívebb gazdálkodás felé vetették vissza a magyarságot. A nagyszámú állat közös legeltetéséhez két irányban volt szükség segítségre: védeni kellett farkastól, a betyártól; a terelésben pedig hatékony közreműködő kellett. Szükség volt tehát őrző-védő és terelő segítségre. Nincs pontos adat arra, hogy az ókorban mikor és hol került a magyar pásztor mellé az őrző-védő komondor és kuvasz és a terelő puli. Azt azonban tudni lehet, hogy pásztorainkkal éltek, hogy segítették őket mindennapi munkájukban. Ma már az is tény, hogy nem teljesen elszigetelten alakultak ki nálunk e pásztorokutyafajták, és hogy hasonló jellegű, de nem azonos rokonaik fellelhetők voltak más népek kutyafajtái között is. Az is tény azonban, hogy abban a megjelenési formában, ahogyan reánk maradtak, csak minálunk nemesedtek ki, s később nálunk érték el kultúrkitenyésztettségi állapotukat is. E három ősi fajtánk mellett a XVII-XVIII. században spontán keresztezéssel jött létre a puliból a pumi, mint terelő pásztorokutya, és 1930-ban írták le először hivatalosan a harmadik terelő pásztorokutyafajtánkat, a mudit.

Az őshonos magyar vadászkutyák három csoportra oszthatók: a vizslák minden vadász- és kajtatókutyák, az agarak futó vadászkutyák, a kopók pedig a speciális vadászatok kutyái (SÁRKÁNY-ÓCSAG, 1987). Az ide tartozó fajták a rövid szőrű illetve a drótszőrű magyar vizsla, a magyar agár és nem utolsósorban az erdélyi kopó.

Ez összesen kilenc fajta. A közvélemény talán csak a puliról, komondorról, kuvaszról, magyar agárról és a rövid szőrű magyar vizsláról tud. Talán a közeljövőben a többi fajta is valamennyire ismertebb lesz.

3.3.4. Vadász

A vadászat már az ősidőkben is fontos volt. Az őseink a kutya segítségével szerezték be a vadat. Erre a célra nagyon sok fajtát kitenyésztettek, szinte minden állat elfogására, jelzésére van egy-egy fajta. Az ide tartozó fajták: erdélyi kopó, magyar vizsla, magyar agár, német vizsla, golden retriever, labrador retriever, tacsó, pointer, jagd terrier, ír-, angol-, gordon szetter, hannoveri-, bajor hegyi véreb.

Amikor vadászkutyáról beszélünk, tudnunk kell, hogy tulajdonképpen a jelenleg használati céltól függetlenül a legtöbb kutya alkalmas a vadászatra, tehát többségük egyszersmind vadászkutya is. A kutyáknak ezt az ősi ösztönét a domesztikáció befolyásolhatta, háttérbe szoríthatta, de teljesen meg nem szüntette. A magára maradt kutya, ha egész élete folyamán lakásban nevelték is, nem pusztul éhen, az embertől függetlenül is megszerzi zsákmányát.

A vadászás módszerei aszerint alakultak egy-egy fajtan belül, hogy milyen állatok éltek származási területükön. A vizsla kitűnő szaglóérzékével a bozótos, sűrű, áttekinthetetlen terepen ejtette el zsákmányát. Az agár a gyorsan futó vadak hazájából származik. A természet képessé tette arra, hogy akár a futó antilopokat is utolérje. Ugyanígy örökölt ősi ösztöne a kutyáknak az is, hogy egyik közömbösen elmegy valamelyik vadfaj mellett, míg a másik dühös szenvedéllyel veti magát utána. A vizslafélék a szárnyasokkal szemben árulnak el ilyen különös érdeklődést, míg az agár elsősorban a gyorsan futó nyúl iránt fogékony, ugyanakkor a fácán szinte teljesen hidegen hagyja.

A kutyák évezredekken keresztül fejlődtek és váltak egyre változatosabbá a változó emberi igényeknek megfelelően. A vadászkutyák evolúciója igen jó példája e folyamatnak. Az agár példamutató vadászkutya volt; gyors, erőteljes, éles látású, állóképessége kiváló, a zsákmányfajok széles skálájának üldözésére és leterítésére volt alkalmas. A századok múlásával, ahogy a vadászati technikák egyre kifinomultabbak lettek, illetve egyre többféle állat vált a vadászok prédájává, új vadászkutyafajták kitenyésztése kezdődött meg. Már nem csupán a préda üldözésére, de kiszaglására (kopók), búvóhelyének jelzésére (pointerek és szetterek), felhajtására (spánielek), illetve kotorékokban való üldözésére, kiásásra (terrierek), valamint a lelőtt vad behozatalára (retrieverek) is tenyésztettek kutyákat (McGREEVY, 2004).

3.4. Keverékek

A dolgozat címe azt tükrözheti, hogy maga a dolgozat csak fajtatiszta kutyákról íródott. Bár a kiállításokon csak fajtatiszta kutyák szerepelnek, úgy gondolom, hogy alkalmazás esetén keverékekről is beszélhetünk. Természetesen megvan egy fajtatiszta kutya előnye is, de egyben a hátránya is. Előny, hogy több évtized óta hordozza fajtájának jegyeit, nemcsak külsőleg, de a belső értékeket is. Például egy fajtatiszta mudi esetén már pár hónapos

korban megjelenik a terelő ösztön. A hátrány egyes fajtatiszta kutyáknál a betegségek gyakorisága, vagy esetleg újabb betegségek kialakulása. A leggyakoribb betegség egy kutyánál a csípőízületi diszplázia. Ennek elkerülése végett alkalmazhatnánk keverék kutyát is, attól függően, milyen területen szeretnénk használni.

A két fajta közötti első keverékek külsejük és belső tulajdonságaik alapján éppen olyan megbízhatóak, mint a fajtatiszta kutyák. Mindemellett sokkal kevesebb arra az esély, hogy az ilyen keverékek olyan rendellenességet mutassanak, amelyek a szülő fajtájára jellemzőek, vagyis genetikai értelemben sokkal egészségesebbnek mondhatóak. Természetesen a keresztezésnél ügyelni kell arra, nehogy mindkét fajta ugyanazzal a genetikai hibával legyen terhelt. Egy labrador - uszkár keverék mentes lesz a csípőízületi diszpláziára, mivel a törpeuszkárnál ez ismeretlen betegség. De ha a labradort óriás uszkárral keresztezzük, akkor az utódokban is megjelenhet ez a betegség (McGREEVY, 2004).

3.5. Fajtaleírás, standard, FCI

A körültekintő tenyésztésnek köszönhetően az alapvető kutyafajták évezredek óta keresztül szinte változatlanok maradtak, ám 1867-ben A *Brit-szigetek kutyafajtái* című kiadvány mindezt megváltoztatta. Ez a mű 35 kutyafajta tulajdonságainak leírását tartalmazta, bevezette ezáltal a „standard”, fajtaleírás fogalmát, valamint ennek segítségével egy fajta képviselőjének tulajdonságait is el lehetett bíráltni.

1873-ban Nagy-Britanniában megalakult az ebtenyésztők első egyesülete, a The Kennel Club. Ez a szervezet kiadta saját, 40 fajtát magába foglaló fajta-leírását, valamint leszögezte, hogy egy fajta hivatalos elismeréséhez elengedhetetlen az Egyesületnél történő regisztrációja. Innentől kezdve az egyes fajták tulajdonságainak meghatározásában az Egyesület által elfogadott fajtaleírás lett az útmutató.

1883-ban az Amerikai Ebtenyésztők Egyesülete (AKC), míg 1911-ben az európai országokat képviselő Nemzetközi Kinológiai Szövetség (Fédération Cynologique Internationale, FCI) alakult meg.

Bár a kutyafajták száma gyorsan nőtt, ám az ebtenyésztő egyesületek egymástól elszigetelten működtek, az egyes fajták elismertsége országonként különböző volt. A több mint 400 fajtából az AKC 150-et, az angol egyesület 196-ot, míg az FCI 331 fajtát ismer el (McGREEVY, 2004).

Az FCI által elfogadott fajtacsoport beosztások:

- I. Juhász- és pásztorkutyák
- II. Pincherek, schnauzerek, dog típusú kutyák
- III. Terrierek
- IV. Tacsók
- V. Spiccek és ősi típusú kutyák
- VI. Falkakutyák és vérebek
- VII. Vizslafélék
- VIII. Retrieverek, kajtató- és vízikutya
- IX. Társasági kutyák
- X. Agarak (I8)

3.6. Kutyás társaságok alakulása Magyarországon

1839-ben Magyarországon megalakult a Pest Megyei Agarász Társaság, mely elindította a hazai fajtakutya-tenyésztést. A társaság megalakulását sok hasonló társaság megalapítása követte. 1880-ban a Sport Egyesület, mely előtte Galgavidéki Agarász Egylet volt, a magyar pásztorkutya tenyésztésével is kezdett foglalkozni. 1885-ben az osztrák példa alapján megrendezésre került az első magyarországi kutyakiállítás, melyen 125 eb vett részt. Ettől kezdve kellett a kutyákat törzskönyveztetni.

1889-ben végül létrejött a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete, röviden MEOE (I9). A MEOE-nek jelenleg 73 helyi szervezete van, Debrecenben is működik egy. CAC (nemzeti) illetve CACIB (nemzetközi) kiállításokat szervez. Ezeken a kiállításokon különféle minősítéseket és címeket lehet nyerni. Minősítések aszerint, hogy az adott kutya a fajta standardnak mennyire felel meg:

- kitűnő: kék szalag vagy kártya
- nagyon jó: piros szalag vagy kártya
- jó: sárga szalag vagy kártya
- megfelelő: zöld szalag vagy kártya
- kizárva/ nem bírálható: bírálati lap

Elérhető címek a kiállításon:

- CACIB: nemzeti színű zsinór arannyal és kártya
- Reserve CACIB: nemzeti színű zsinór ezüsttel és kártya
- Hungária Fajta győztes: sárga zsinór és kártya
- Hungária Derby Győztes: piros-fehér zsinór és kártya
- Fiatal Klub győztes
- Klub győztes
- Tenyésztési Nagydíj
- Fajtacsoport győztes
- A nap legszebb kutyája (A kiállítás mindkét napján a fajtacsoport győztesek közül)
- A kiállítás legszebb kutyája
- Egyéb versenyek (gyerek – kutyapár, fiatal felvezetők, kutyapárok versenye) (I10)

3.7. Saját tapasztalatok és következtetések

2007. nyarán Debrecenben két kutyakiállítás is megrendezésre került. Megismerkedhettem olyan fajtákkal is, amelyeket előtte még nem láttam. Itt láttam először élőben pumit és mudit, és mindkét fajta nagyon megtetszett. A kiállításon részt vevők többsége barátságos volt, és készséges, engedték, hogy kutyájukat lefotózhassam. Az egyik kiállítást éjszaka szervezték, így megkímélve az állatokat a nappali hőségtől. Jobban tudtak koncentrálni a kutyák. Különböző csoportokban indultak a versenyzők. Az augusztusban megrendezésre kerülő CACIB kiállításon baby csoport is indult. A versenyeken a magyar fajták közül általában mindig a komondor nyer. Mondhatni más fajta nem nagyon szokott nyerni a magyar fajták versenyében. Talán a régi beidegződés miatt, vagy csak azért, mert még mindig a komondornak van nagyobb híre, nem tudom, de más magyar fajta is ugyanolyan szép. Talán idővel egy kuvasz, vagy esetleg egy mudi is nyerhet.

Mielőtt valaki eldönti, hogy milyen fajtájú kutyát szeretne, célszerű körbenézni. A dolgozat írása alatt sajnos olyan jelenséggel kellett találkoznom, hogy sokan csak szaporítás céljából vesznek kiskutyát, nem törődve a kutya belső-külső értékeinek fenntartásával. Talán emiatt is lehet nehezebben hozzájutni a kiskutyák áraihoz. Egy tenyésztő csak érdeklődés után

mondja meg, hogy mennyibe kerül egy példány, ellenben azokkal, akik árakat is írnak egy-egy hirdetésnél. Néhány fajta árajánlatát a 6. táblázatba gyűjtöttem ki.

6. táblázat: Kutyafajták árajánlata, forrás: I23

Kutyafajta	Ár (e Ft)
Dalmata	17-25
Német juhász	15-60
Tacskó	15
Magyar vizsla	15-50
Beagle	20-30
Pireneusi hegyi kutya	40
Argentín dog	35
Puli	10
Belga juhász	35
Rottweiler	10-40
Kuvasz	10
Pumi	25
Mudi	20-80
Bernáthegyi	25-50
Magyar agár	15
Német dog	30-70
Berni pásztor	25-50
Border collie	50
Dobermann	35
Kaukázusi juhászkutya	35
Óriás schnauzer	40

Az árajánlat az internetes forráson kívül kutyás magazinból, és tenyésztőtől való utánakérdezésből alakult ki. Számomra az volt az érdekes, hogy egy 1995. áprilisi kutyamagazinban egyáltalán nem lehetett találni árajánlatot, csupán egy részletes leírást az adott kiskutya szüleiről, valamint egy elérhetőséget.

Aki komoly érdeklődő, az úgyszólván felkeresi az adott tenyészetet. A táblázatban szereplő árak csupán iránymutatóak, attól is függ, hogy törzskönyvezett vagy anélküli kiskutyát szeretnénk.

A másik általam végzett kutatómunka alapja az volt, hogy 60 embert megkérdeztem, kinek van kutyája, és milyen fajtájú. Ezzel csak azt szerettem volna szemléltetni, hogy keveseknek van sajnos magyar fajtájú kutyája. A megkérdezettek kortól, nemtől, iskolai képzettségtől független csoport volt. Az eredményt a 11. ábra szemlélteti. A felmérés azt mutatja, hogy 60 emberből csak 14-15 kutyatulajdonos. Előfordul olyan, akinek nincs kutyája, és olyan is, akinek két példánya is van. A diagram jól tükrözi, hogy leggyakrabban a

keverék kutyák vannak többségben, őket követi magas példányszámban a németjuhász, és a magyar vizsla. Utóbbit rendeltetésének megfelelően vadászatra használják. Az ábrából kiolvashatjuk még azt, hogy sokan tartanak divat fajtákat is.

11. ábra: Kutyafajták előfordulása a vizsgált csoportban

A dolgozat írása során új dolgokat tanultam meg a kutyákról. A szaglásukról annyit tudtam, hogy sokkal jobb, mint az embereké. Adatgyűjtés alatt illetve ismeretterjesztő filmek nézésekor tudtam meg, hogy hány millió szaglősejtjük van. A kutya egyes életszakaszainál is új ismereteket szereztem, viselkedési jellemükről utána olvastam. Környezetemben az egyik szomszédnak van egy kölyök magyar vizslája, és meglepően tapasztaltam, hogy az általam olvasott viselkedési jellem – jelen esetben a játékra hívás – mennyire hűen jelent meg a kutyusnál. Saját keverék kutyusomat is megfigyeltem viselkedési formáit illetően, az előírtaknak megfelelően viselkedett.

3.8. Kutyafajták helyzete a magyar mezőgazdaságban

A jó terelő pásztorkutya szenvedélyes terelő és abszolút ura a nyájnak. Az őrzésére bízott állatok előtt tekintélye van, és pusztá közeledését is tiszteletben tartják. Mint említettem, már pár hónapos korban jelentkezik egy kiskutyánál a terelő ösztön. Azonban ha evés során a másik kutya tolakodására behúzza farkát és félénken odébb áll, akkor nem lesz jó terelőkutya. A pásztorkutyáknak általában nincs szükségük nyakörvre vagy pórázra, ám viselésére azonban meg kell őket tanítani. Szintúgy meg kell tanulniuk az idegentől való

élelemmegtagadást, illetve a járművek utáni futást. Támadókészségét nem szabad korlátozni. A vad és a baromfi iránti közömbösségre azonban rá kell szoktatni. A terelés alapfeltétele, hogy megtanulja a kutya, hogy a nyáját körül kell járnia, és nem keresztül-kasul mennie közöttte. A pásztorkutyák kiképzése az alapfegyelmzésekre vonatkozik, a speciális oktatást már maga a pásztor végzi el az adott körülmények és saját követelményei szerint. Az állatnak ismernie kell a tilos és veszélyes helyeket, ahol nem szabad legelniük az állatoknak, hogy ezektől távol tarthassa a nyáját. Az itatás során éberem kell őrködni, nehogy szétszéledjenek az állatok. A terelés mellett fontos feladata a terület őrzése is, a belépőt ugatással kell jeleznie. A pásztorkutyák kiképzését fél éves korban kezdik meg, két éves kora után alkalmazzák önálló munkára.

Magyarországon bár kevés helyen, de használnak terelésre különféle kutyafajtákat. Kutatómunkám során arra a következtetésre jutottam, hogy leginkább Kelet-Magyarországon alkalmazznak kutyákat terelésre. Pulit és pumit a Hortobágy környékén, míg mudit Szentesen, Hódmezővásárhelyen, Ópusztaszeren, Szatymazon, Domaszéken, Kiskunfélegyházán és Karcagon használnak. Nemcsak birkákat, de szarvasmarhákat is terelnek. Érdekeség, hogy Ópusztaszeren magyar szürke mellett dolgoznak a mudik.

3.9. Kutyafajták helyzete a vadgazdálkodásban

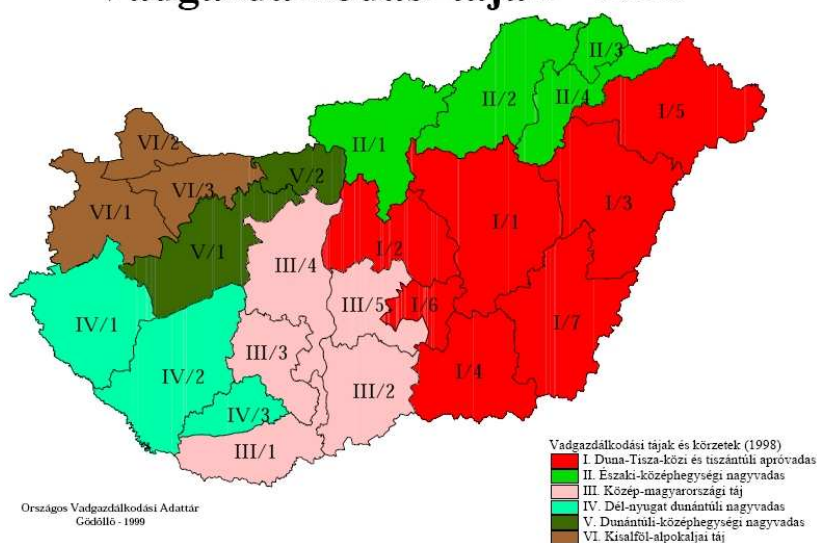
A vadászkutya fajtajának megválasztását mindig a vadászati cél dönti el. A vadászkutyaól megkövetelik a feltétlen engedelmességet, a kiváló szaglást, a nyomkövető képességet, a vizsláktól pedig, a vadmegálló hajlamot. A kutyákat nagy következetességgel, sok szeretettel, türelemmel és határozottan kell kiképezni. A pórásra szoktatáson és az ültetésen túl, szükséges megtanítani neki a fektetést, a lövés hangjára való szoktatást, sípjelre való behívást, az elhozást és a vadkeresést. Ha mindezeket megtanulta, fontos még a vad megállása, mert ezzel jelzi a vad jelenlétét a gazda számára. A megállás rendszerint egy lopakodó, befejezetlen lépés látszatát kelti. Emellett fontos még a meglőtt vad megkeresése és elhozása. Kezdetben szárnyasokkal gyakoroltatják a vadászkutyaót, később térnek át a nagyobb vadakra. Amennyiben vízi munkára is szeretnék alkalmazni a kutyát, szoktatni kell a vízhez, a vízből különféle tárgyakat kell neki kihoznia.

A vadgazdálkodásban sokkal elterjedtebbek a kutyák használata, mint a mezőgazdaságban. Ennek talán az lehet az oka, hogy az ősember is efféle célból háziasította először a kutya őst.

3.9.1. Vadgazdálkodási körzetek

Magyarország teljesen lefedett vadgazdálkodás szempontjából. Ezt szemlélteti a 12. ábra.

Vadgazdálkodási tájak - 1998

12. ábra: Vadgazdálkodási tájak Magyarországon, forrás: I21

A vadgazdálkodási tájak a következőképpen osztódnak fel:

- I. Duna-Tisza-közi és tiszántúli apróvadas
- II. Északi-középhegységi nagyvadas
- III. Közép-magyarországi táj
- IV. Dél-nyugat dunántúli nagyvadas
- V. Dunántúli-középhegységi nagyvadas
- VI. Kisalföld-alpokaljai táj.

Az apróvad magába foglalja a következő állatokat:

- *Szárnyas apróvad:* fácán, tőkés réce, szárcsa, kerceréce, bójti réce, vetési lúd, nagy lilik, fogoly, erdei szalonka, balkáni gerle, örvös galamb

- *Szőrmés apróvad*: mezei nyúl, üregi nyúl, róka

Apróvadra vadászó kutyafajták:

- Angol szetter, Erdélyi kopó, Golden retriever, Gordon szetter, Ír szetter, Labrador retriever, Magyar agár, Német vizsla, Pointer, Tacsó, Vadászterrier (Jagdterrier)

A nagyvad megnevezés a következő állatokat foglalja magába:

- Gímszarvas, dámszarvas, őz, muflon, vaddisznó.

Nagyvadra vadászó kutyafajták:

- Bajor hegyi véreb, Hannoveri véreb, Magyar vizsla mindkét változata, Tacsó

A térképen található tájak körzetekre osztódnak fel. Összesen 24 körzetet különböztetünk meg Magyarországon (I22).

3.9.1.1. Duna-Tisza-közi és tiszántúli apróvadás

Az I. számú tájba hét körzet található. Ezek a következők:

- I/1. *Szolnok és dél-hevesi apróvadás vadgazdálkodási körzet*: A körzet országosan kiemelkedő mezei nyulas, fácános őzes területeket tartalmaz. Folyamatosan megjelenik a vaddisznó, de tartós megtelepülése még nem következett be. Területe: 7586,01 km².
- I/2. *Dél-Pest megyei apróvadás vadgazdálkodási körzet*: A körzet zömében apróvadás területekből áll, de vannak nagyobb kiterjedésű erdősültebb részek is, ahol a vaddisznó, dám és gímszarvas jelenléte is jelentős. Néhány területen kiváló minőségű őzállomány él, foltokban fácános és mezei nyulas területek is előfordulnak. Területe: 4136 km².
- I/3. *Hajdú-bihari apróvadás vadgazdálkodási körzet*: A körzet meghatározó jellegét az apróvadnak kedvező mezei élőhelyek adják, de az erdősültebb részeken a vaddisznó és a telepített dámállományok jelentős szerepet játszanak. A gímszarvas előfordulása szórványos, az őzállomány minősége kiemelkedő e körzetben. A fácán és a mezei nyúl állomány kiváló, a fogoly populáció pedig, mint géncentrum jelentős. A körzet

kiemelkedő jelentőségűek a fészkelő és vonuló vízivad fajok számára is. Területe: 6041 km².

- I/4. *Csongrádi apróvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet nagyrészt kiváló apróvadas területekből áll. Célja az apróvadas jelleg megőrzése és a nagyvadgazdálkodás irányvonalának meghatározása. Területe: 4514 km².
- I/5. *Szabolcs-szatmár-beregi apróvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet jellegét az apróvadas területek határozzák meg, a vaddisznó csaknem mindenütt előfordul. Az erdőszültebb területeken a telepített dámállományok jelentős szerepet játszanak. Területe: 5826 km².
- I/6. *Északkelet-bács-kiskuni apróvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet jó apróvadas területekből áll. Célja az apróvadas jelleg megőrzése, minőségileg és mennyiségileg kiemelkedő apróvadpopulációk fenntartása. Területe: 1432 km².
- I/7. *Békési apróvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet Magyarország egyik legjobb mezei nyulas, fácános és őzes területe. Foltokban kiváló genetikai értékű természetes fácán törzsállományok találhatóak. A körzetben fellelhető fogolypopulációk génmegőrzés szempontjából nagyon értékesek. A vaddisznóállomány egyre növekvő tendenciát mutat. Területe: 5712 km².

3.9.1.2. Északi-középhegységi nagyvadas

A táj négy körzetre osztható fel:

- II/1. *Börzsöny-Nógrád-gödöllői nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet uralkodó vadfaja a gímszarvas és a vaddisznó. Jelentős mennyiségű, de gyenge minőségű őzállomány mellett muflon és dám is megtalálható. Mesterséges tenyésztéssel fácánállomány is jelentős. Területe: 4076 km².
- II/2. *Mátra-Bükk-csereháti nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: Helyenként nagyon magas a gímszarvas állománysűrűsége, vadgazdálkodási-vadászati szempontból pedig, fontos nagyvad a muflon. A vaddisznóállomány szintén kiemelkedően magas. A vadgazdálkodást jelentősen befolyásolja az erdőgazdálkodással való összhang megteremtése és fenntartása. Területe: 5083 km².

- II/3. *Zempléni nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: Valamennyi nagyvad állománya számottevő és ezen belül a muflon is igen fontos szerepet tölt be. A körzet fő célja a helyi sajátságok fenntartása. Területe: 1079 km².
- II/4. *Tisza menti átmeneti vadgazdálkodási körzet*: A hegyvidéki és az alföldi területek közötti átmeneti zónákat foglalja össze, így vadgazdálkodási jellege sincs: sem az apróvad, sem a nagyvad dominanciája nem mutatható ki. Területe: 2698 km².

3.9.1.3. Közép-magyarországi táj

Az ide tartozó körzetek:

- III/1. *Dél-baranyai nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet gímállománya az országban az egyik legértékesebb. A terület jó minőségű őzállománya is említésre érdemes. A körzet célja a genetikailag értékes szarvasállomány megőrzése. Területe: 3223 km².
- III/2. *Dél-bács-kiskuni vadgazdálkodási körzet*: A körzetben meghatározó a gím terjeszkedése, stabilan jelen van a vaddisznó. A körzet célja a gímszarvas állomány fenntartása. Területe: 3822 km².
- III/3. *Tolnai-hegyhát vadgazdálkodási körzet*: A körzet vadgazdálkodási egységeit tekintve teljes egészében Tolna megyében helyezkedik el. Területe: 2773 km².
- III/4. *Duna menti-mezőföldi vadgazdálkodási körzet*: Erősen apróvadas jellegű területek keverednek nagyvadas átmeneti területekkel. A gímszarvas trófeaminősége közepes. Az őz általánosan elterjedt, minősége jó. A vizes élőhelyek magas aránya a vízivad jelentőségét biztosítja. Területe: 4913 km².
- III/5. *Észak-bács-kiskuni vadgazdálkodási körzet*: Északon és keleten jellemző a kiváló őz és a jelentős apróvad állomány, míg délen jelentősen terjeszkedik a gímszarvas és a vaddisznó. Területe: 2651 km².

3.9.1.4. Dél-nyugat dunántúli nagyvadas

Ide összesen három körzet tartozik:

- IV/1. *Zala-dél-vasi nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet meghatározó vadfaja a gímszarvas, mely országos szinten kiemelkedő értékű. A körzet célja a gímszarvas

minőségének fenntartása. A körzetben igen nagy a vaddisznó állománya. Területe: 4864 km².

- IV/2. *Somogyi nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzet meghatározó vadfaja a gímszarvas, melynek minősége kiváló és jó. A körzet célja e minőség fenntartása. Az őz és a vaddisznó állomány nagy. A dámállomány szintén jelentős. Területe: 5939 km².
- IV/3. *Mecseki nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: A körzetben a gímszarvas becsült állománysűrűsége és terítéke igen magas. Az őz sűrűsége viszonylag alacsony, míg a vaddisznóé magas. Területe: 1588 km².

3.9.1.5. Dunántúli-középhegységi nagyvadas

Az ide tartozó körzetek:

- V/1. *Bakony-Vértes vadgazdálkodási körzet*: A körzetben megtalálható mind az öt magyarországi nagyvad faj. Közülük a gímszarvas, az őz és a vaddisznó általánosan elterjedt. A dám és a muflon szórványosan fordulnak elő. Területe. 4669 km².
- V/2. *Dunazugi nagyvadas vadgazdálkodási körzet*. A körzetet természetes és mesterséges határai teljesen körülzárják, a nagyvad mozgását a szomszédos körzetek felé megakadályozzák. Valamennyi nagyvad fal előfordul, de a turizmus fokozott zavarást okoz. Területe: 1659 km².

3.9.1.6. Kisalföld-alpokaljai táj

Az ide tartozó három körzet:

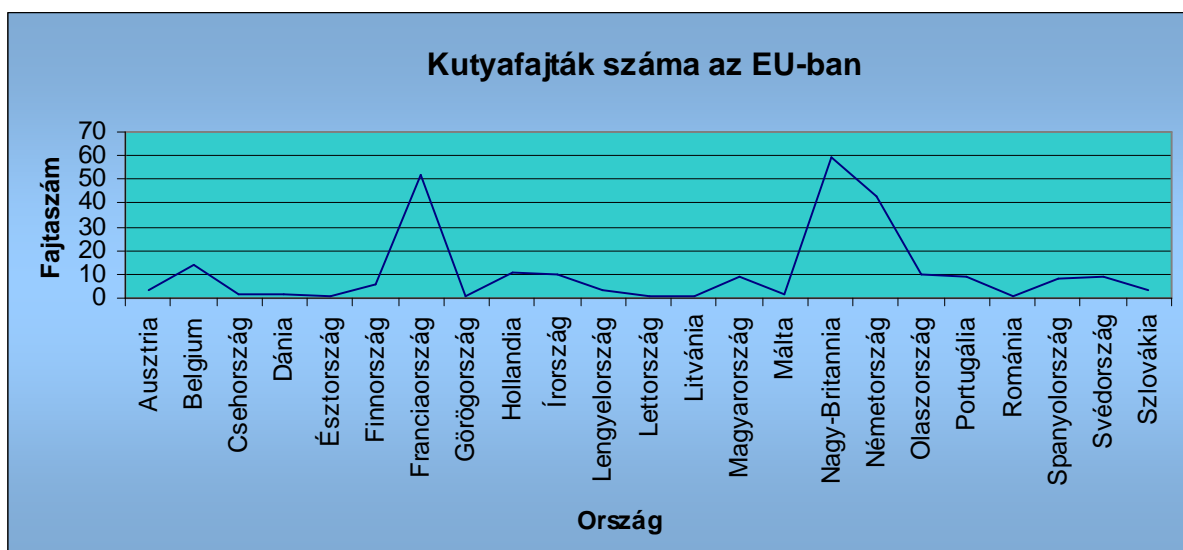
- VI/1. *Vas-soproni nagyvadas vadgazdálkodási körzet*: A gímszarvas állomány sűrűsége meglehetősen homogén képet mutat, de az állomány minősége közepes illetve jó. Az őz és a vaddisznó egyenletesen fordul elő, míg a dám és a muflon csak szórványosan. Területe: 4018 km².
- VI/2. *Hansági apróvadas vadgazdálkodási körzet*: Kialakítását a környezetétől eltérő domborzati viszonyai és a vadállomány összetétele, valamint az országhatár terület megosztó jellege indokolja. Területe: 1583 km².

- VI/3. *Bakonyalja-komáromi vadgazdálkodási körzet*: Zömében nagyvadas jellegű, de helyenként az apróvad is igen jelentős. Területe: 2487 km².

3.10. EU – körkép

Úgy gondoltam, hogy egy Európai Unió összehasonlítás érdekesség lehet. Hiszen manapság minden területen az EU-s átlagokhoz vagyunk hasonlítva.

Az Európai Unió tagországok közül Nagy-Britannia és Franciaország emelkedik ki azzal, hogy a legtöbb őshonos kutyafajtát tenyésztette ki. Ennek oka az, hogy nagyon sok vadász kutyafajtát tenyésztettek ki, szinte mindenféle vadászati célra. Bár sokat manapság már nem is használnak, némelyik ritkaságszámba megy. A két országban található őshonos kutyák száma 50-60 körül mozog. Őket követi Németország 43, majd Belgium 14, Írország 11, Olaszország és Hollandia 10, Portugália és Svédország 9 kutyafajtával, és nem utolsó sorban Magyarország szintén 9 kutyafajtával (13. ábra).

13. ábra: Őshonos kutyafajták eloszlása az Európai Unió tagországok között

III. Jövőbeli elképzelések

Azért választottam ezt a témát, mert kiskorom óta kutyarajongó vagyok. Volt is két kutyám, egy keverék, és egy rövidszőrű tascó. Sajnos el kellett költöznünk panelba, így azóta nincs kutyám. Ezzel a dolgozattal azt szerettem volna elérni, hogy megismerjék a

hazánkban használt kutyafajtákat, illetve hangsúlyt fektetni arra, hogy van kilenc magyar kutyafajtánk. Folyamatban van a sinka és a májzli elismertetése, és akkor talán pár év múlva elmondhatjuk, hogy tizenegy fajtával büszkélkedhetünk. A jövőben, ha lehetőségem lesz rá, szeretnék kutyákkal foglalkozni. Ez akár tenyésztésre, akár más területre korlátozódik is. Természetesen saját kutyát is szeretnék, de az már csak részletkérdés, hogy fajtatisztát vagy keveréket választanék. Egyes fajtatiszta kutyák számomra drágák, míg egy keveréket akár ajándékba is kaphatunk. Sajnos előfordul olyan eset, amikor egy fajtatiszta kutya a menhelyre kerül.

A számomra új fajták közül mégis a mudi lett a legkedvesebb, talán az egyik kutyakiállításon szereplő bohókás egyed miatt, talán azért, mert egy kicsit másképpen néz ki göndör szőrével, mint más fajták.

A dolgozat mellékhatása az lett, hogy a közvetlen környezetemben élő emberek megtanulták, hogy kilenc magyar kutyafajtával büszkélkedhetünk. Valamint a világhíres komondoron, pulin, magyar agáron és magyar vizslán kívül létezik még öt fajta, és nem utolsósorban nemcsak rövidszőrű magyar vizsla van, hanem drótszőrű is.

A weblap készítését illetően, fontosnak tartom az állandó tanulást, az újabb módszerek megismerését és alkalmazását. A jövőben szeretném megismerni, és alapszinten művelni a Flash-t, mert sok weblapon már ezt alkalmazzák. Lehetőséghez mérten szeretném tovább bővíteni az ingyenes tárhelyre feltöltött oldalt, képekkel, videókkal, élmény-kiállítás beszámolókkal.

A dolgozat írása során nemcsak új információkat tanultam meg a kutyákról, de olyan embereket is megismertem, akik szintén kutyabarátok, és tenyésztői,- nevelési tapasztalatuk van. Sok hasznos információt, képeket, tanácsokat kaptam tőlük.

IV. Összefoglalás

Diplomadolgozatom alapötlete egy DVD-s ismeretterjesztő film volt. A film bemutatta a kutya eredetét, sokoldalú felhasználását. Egy ausztrál juhászkutyát például arra használtak, hogy megállapítsa, hogy a tehén vemhes-e, és ha az, akkor ülve jelezze azt. Ezzel sok pénzt meg lehet spórolni. Ebből jött az ötlet, hogy olyan kutyafajtákat szeretnék bemutatni, amelyeket Magyarországon használnak, illetve használhatnának akár a mezőgazdaságban, akár a vadgazdálkodásban. Tovább gondolva az elképzelést, csoportokat alkottam, a fajták alkalmazását tekintve. Azzal, hogy ne térjek ki a dolgozatban az egyes fajták bemutatására, egy honlapot készítettem, ahol az egyes fajták részletes jellemzését lehet olvasni. Mivel 2004. május óta az Európai Unió tagja vagyunk, úgy gondoltam, érdekességképpen bemutatom az EU országokban őshonos kutyafajtákat is. A legtöbb őshonos kutya Franciaországban és Nagy-Britanniában található. A honlap továbbá tartalmaz egy tenyésztői menüt, ahol a főbb fajták tenyésztőit soroltam fel, illetve egy könyv és linkajánlót is, melyeket a dolgozatom során ismertem meg és használtam fel őket.

A honlap elkészítése során arra törekedtem, hogy a tanulmányi évek alatt tanultakat használjam fel. A HTML alapjait már a gimnáziumi évek során elsajátítottam, de az egyetemi évek alatt ismerkedtem meg leginkább a HTML-t készítő programokkal. Manapság nagyon sokféle webszerkesztő program áll a rendelkezésünkre, és nehéz a számunkra megfelelőt kiválasztani. Tanulmányaim során az Ace HTML Pro 5. verziójával ismerkedtem meg részletesebben. Bár kipróbáltam a Windows által beépített Front Page programot és a sokak által ismert és használt Macromedia Dreamweaver-t is, mégis az Ace HTML Pro-t alkalmaztam. A MySQL Front-ot és a PHP Designer 2007 Professional-t szintén tanulmányaim során ismertem meg, és ezért dolgoztam velük. A CSS alkalmazása számomra új lehetőséget jelentett, és a későbbiekben is szeretném használni.

A weblap fejlesztését követően feltöltöttem annak tartalmát egy ingyenes tárhelyre. Így nem csak helyi gépen, hanem az Interneten is be tudom mutatni a honlapomat.

A dolgozat második felében a kutyát mutattam be. Kitértem a kutya eredetére, legfőbb jellemzőire, életszakaszának alakulására. Ezek olyan fontos tényezők, melyeket tudni kell egy kutya megvételekor. Érdeemes tudni, hogy meddig használhatunk egy kutyát az adott feladatra, melyek azok a képzések, amelyekre meg kell őket tanítani. Alkalmazástól függően más és

más a követelmény. Egy terelőkutyának ébernek, megbízhatónak, egy őrző-védőnek szófogadónak, parancsteljesítőnek, míg egy vadászkutyának engedelmesnek kell lennie.

Magyarországon ma a legfőbb kutyás szervezet a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete, röviden MEOE. Kutyakiállításokat, munkaversenyeket, alkalmassági és munkavizsgákat rendez, fajtákat ismer el. A kutyakiállítások alapja a fajtaleírásnak, standardnak való megfelelés. Egy el nem ismert fajta, illetve egy nem standardnak megfelelő kutya nem nyerheti meg az adott versenyt, kiállítást.

Bár a magyar mezőgazdaság helyzete a jelek szerint egyre rosszabb lesz, mégis úgy gondolom, hogy az állattartás könnyítése céljából érdemes kutyát tartani. Megkönnyíti a terelést, és a nyáj, csorda őrzését is. Természetesen a kutyákba is pénzt kell fektetni, de az alapos kiképzés után, az évek során megtérülnek ezek a befektetések. Hasonlóan a külföldi példára, itthon is ki lehetne képezni olyan kutyákat, amelyek felismerik a vemhes tehenet és ezáltal ha nem is dollár milliókat, de pár százezer forintot évente meg lehetne spórolni.

Vadgazdálkodás illetve vadászat, és így a vadászatban használt kutyák terén, Magyarország nem szenved hiányt. Magyarországon 24 vadgazdálkodási körzetre osztódik fel. Körülbelül 20 kutyafajtát alkalmaznak idehaza vadászatra. Megkülönböztetünk apróvadra és nagyvadra történő vadászást. A vadászkutyák képzése és állandó foglalkoztatása elengedhetetlen.

A dolgozat írása során felméréseket készítettem, hogy egy általam kijelölt csoportban hány embernek van kutyája, és ha van, akkor milyen fajta. Ami meglepő volt számomra, hogy sokaknak volt vadászkutyájuk, és természetesen vadászatra használták. A legkedveltebb fajta a németjuhász volt, a 14-15 kutyatulajdonosból öt ember volt e fajtának a gazdája. A másik általam végzett kutatás a kiskutyák árának táblázatba foglalása volt. Úgy gondolom, hogy némely fajta megfizethetetlenül drága. Az ár attól is függ, hogy törzskönyvezett kutyára van-e szükségünk. A törzskönyvezett egyed mindig drágább.

Tavaly két kutyakiállításon is részt vettem, és számomra ismeretlen fajtákkal is megismerkedtem. A kutyák iránti szimpátiám ezzel a dolgozattal csak tovább nőtt, nagyon sok új információt tudtam meg róluk, melyeket a közeljövőben egy saját kutya által szeretnék kamatoztatni.

Irodalomjegyzék

Könyvek:

- Dr. SÁRKÁNY P. – Dr. ÓCSAG I.: 1987. Magyar kutyafajták. Mezőgazdasági Kiadó, 142p.
- Dr. SZINÁK J. – VERESS I.:1988. A világ kutyái 1. Axon KFG, 239p.
- Dr. SZINÁK J. – VERESS I.: 1988. A világ kutyái 2. Axon KFG, 229p.
- GÉCZI Z.: 2006. Kutyakönyv. Pannon-Literatúra Kft., Kisújszállás, 103p.
- WINKLER R.: 2004. Kutyaszorító, a világ legvidámabb kutyahatározója. Tericum Kiadó, Budapest, 222p.
- V. DEBOLT: 2005. HTML és CSS Webszerkesztés stílusosan. Kiskapu Kft., Bp., 456p.
- K. JAMSA: 1996. A Web programozása 1. Kossuth Kiadó, 248p.
- Z. MATT: 2001. Tanuljuk meg a PHP4 használatát 24 óra alatt. Kiskapu Kft., Bp., 489p.
- P. MCGREEVY: 2004. Kutyabarátok kézikönyve, Officina '96 Kiadó, Bp., 456p.

Internetes források:

- I1- <http://hu.wikipedia.org/wiki/Adatb%C3%A1zis>, 2008. március 14.
- I2- http://hu.wikipedia.org/wiki/PHP_programoz%C3%A1si_nyelv, 2008. március 14.
- I3- <http://www.kutya.hu/read.php?u=belso/./0501/30.htm>, 2008. február 10.
- I4- <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b10023/ch03s01s01.html>, 2008. január 25.
- I5- <http://www.kutya.hu/read.php?u=belso/./0502/26.htm>, 2008. február 10.
- I6- <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b10023/ch03s04s01.html>, 2008. január 25.
- I7- <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b10023/ch03s04s02s05.html>, 2008. január 25.
- I8- <http://www.fci.be/nomenclatures.asp?lang=en&sel=0>, 2008. március 20.
- I9- <http://orso.dfmk.hu/~MEOE/meoetort.htm>, 2008. március 21.
- I10- http://www.kennelclub.hu/info/cimek_hu.html, 2008. március 20.
- I20- <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b10023/ch03s01.html>, 2008. március 25.
- I21- http://www.vvt.gau.hu/adattar/pdf/korz_sz.pdf, 2008. március 26.
- I22- <http://www.vvt.gau.hu/adattar/tervezes/korzetek-leirasai.pdf>, 2008. március 26.
- I23- http://kiskutya.hu/option.com_classifieds/Itemid,48/searchadv./catid,1/, 2008. március 31.

Weboldalhoz használt internetes források:

- I11- <http://www.hkc.hu>, 2008. január 10.
- I12- http://hu.wikipedia.org/wiki/Border_collie, 2008. február 20.
- I13- <http://www.kaukazusi.hu/standard.html>, 2008. február 20.
- I14- <http://www.rokalaki.hu/fajtabst.htm>, 2008. március 1.
- I15- <http://www.nemetjuhaszkutya.hu/standard.php>, 2008. március 2.
- I16- <http://www.pointerclub.hu>, 2008. február 18.
- I17- <http://retrievavadaskutya.hu/fajta.html>, 2008. március 2.
- I18- <http://www.tacskotenyesztok.hu>, 2008. február 22.
- I19- <http://www.szetterklub.hu/index.html>, 2008. március 12.

CD/DVD alapú források:

- Alapfokú PHP-programozó tanfolyam
- Discovery Channel - Kutya ABC, 2004. Premier Media

NYILATKOZAT

.....büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában kijelentem és aláírással igazolom, hogy a diplomamunka saját munkám eredménye. A felhasznált irodalmat korrekt módon kezeltem, a diplomamunkára vonatkozó jogszabályokat betartottam.

.....
aláírás
Születési idő:.....

KONZULENSI VÉLEMÉNYEZÉSI LAP

..... hallgató

.....szak megnevezése

.....tagozat

munkájának és diplomadolgozatának értékelése.

A diplomadolgozat címe:

Kutyafajták helyzete a magyar mezőgazdaságban és vadgazdálkodásban – bemutatásuk egy honlapon keresztül

A diplomadolgozat értékelése:

1. A dolgozat a hallgató önálló munkájának tekinthető-e?	igen
nem
2. A hallgató élt-e a rendszeres konzultációs lehetőségekkel?	igen
nem
3. Elfogadhatónak tartja-e a dolgozat szakmai tartalmát?	igen
nem
4. Figyelembe vette- e a hallgató a konzulens útmutatásait?	igen
nem
5. A diplomamunka bírálatra	bocsátható
nem bocsátható
6. A diplomamunka konzulensi bírálatának érdemjegye:	☐

7. Egyéb kiegészítések, megjegyzések:

8. Igazolom, hogy a hallgató által bemutatott CD-n a dolgozat teljes terjedelemben szerepel.

..... 20..... év hó nap.

.....
konzulens olvasható aláírása

munkahely megnevezése, címe:.....

.....
beosztása:

levelezési címe: